

Riusu cocareba

SAN MARCOS

Toyani jo'case'e

Juan el Bautista en el desierto

- 1** ¹Yureca, Riusu cocarebare, baguë Zin Jesucristo ën yijana raise'ere toyani jo'cayë:
- ²Riusu ira bainguë raosi'quë, Isaías hue'eguëbi Riusu cocare uti pëbëna toyani jo'caguëna, ñaca toyase'e bajil'i:
Achajë'ën, yureca.
Më'ëre quëaja'guëte ru'ru saohuë, më'ë rai ma'are re'huacaiguëte.
- ³Saoguëna, ja'anguëbi yua beo re'otona ti'anni, ñaca quëani achoja'guë'bi:
“Mai Ëjaguë rai ma'are re'huaye'ru re'huajë'ën.
Te'e ruin ma'are yo'ocajjë'ën baguëre” toyani jo'case'e bal'iji.
- ⁴Ja'nca ba'iguëna, yureca Juan Bautizaguëbi beo re'otona ti'anni, bainna ñaca quëani achobi: “Mësacua ro'tajën ba'ise'e beoru mame re'huani ba'ijën, bautiza güesejë'ën. Riusubi yë'ë gu'a jucha yo'oguë ba'ise'ere huanë yeni ro'tama'ija'guë cajën, ja'nca yo'ojë'ën” quëani achoguë bajil'i Juan. ⁵Ja'nca quëani achoguëna, si'a bainbi baguëni achajaiñu cajën, baguëni tëhuojaë'ë. Judea yija, Jerusalén huë'e jobo, ja'anruanbi etani, baguëni tëhuojaë'ë. Tëhuojani, bacua gu'a jucha beorure Riusuni quëajën, Juanni bautiza güesehuë, Jordán ziayana.
- ⁶Yureca, Juanbi yua camello raña canre ju'iguë, ga'ni tëinme baguë sëri seihuëte tënjl'i. Bu'nsu, o'a baya, baguë aon ja'an bajil'i. ⁷Ja'nca ba'iguëbi yua bainni ñaca quëani achoguë bajil'i:
—Yequëbi, yë'l'ëru quë'rë ta'yejeiye Ëjaguëbi yuareba raiye bal'iji. Yë'l'ëru quë'rë ta'yejeiye Ëjaguëte sëani, yë'l'ëga gugurini rëanni, baguëni yo'o

coñe gare ti'anma'iguë ba'iyë. Baguë guëon ju'iyete ti'ljeje ti'anma'iguë'i yë'ë, baguëre. ⁸Yë'ëbi yua mësacuaire ocona bautizaguë'ë. Baguëca yua Riusu Espiritu naconi mësacuaire bautizaja'guë'bi, quëani achoguë baj'i'i Juan.

Jesús es bautizado

⁹Quëani achoguë ba'iguëna, ja'an umuguseñabi Jesusbi Nazaret huë'e jobo, Galilea yija ba'i jobo, ja'an jobobi sani, Juanna ti'anjani, Jordán zaiyana bautiza güesebi. ¹⁰Bautiza güeseni, ja'nre'bi, guënamë re'otobi a'nqueni saoguëna, Riusu Espiritubi eta rani, ju'ncubo ba'iyë'ru ëñoni, Jesusna gaje meni tuabi. ¹¹Tuaguëna, ja'nre'bi, guënamë re'otobi ñaca cani achobi:

—Më'ë yua yë'ë Zin ai yësi'quë'ë. Më'ëni ai bojoyë yë'ë, cani achobi.

Jesús es puesto a prueba

¹²Cani achoguëna, ja'ansirën, Riusu Espiritubi Jesusre beo re'otona sabi. ¹³Saguëna, cuarenta umuguseña barute ba'iguë, airu hua'i hua'na naconi ba'iguëna, zupai huatibi ti'an rani, Yë'ëna rani conjë'ën, coqueguë choji'i. Choquëna, conmaji'i. Conma'iguëna, Riusu guënamë re'oto yo'lo con hua'nabi baguëni cuirahuë.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴Ja'nre'bi jë'te, Juanni preso zeanni guaorena, Jesusbi Galilea yijana sani, Riusu cocarebare bainni quëani acho bi'rabi. ¹⁵Ñaca quëani achoguë baj'i'i:

—Yua'ë. Riusu ba'i jobo ëñoja'ñe yurera ti'anja'ñeta'an ba'iji. Ja'nca sëani, mësacua ro'tajën ba'ise'e beoru mame re'huani, Riusu cocarebare achani, si'a reconoia ro'tajën ba'ijë'ën, quëani achoguë baj'i'i.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁶Ja'nca ba'iguëbi Galilea zitara yëruhuana sani, mejabëbi ganini ëñato, Simón hue'eguëbi, baguë yo'jeguë Andrés naconi ba'ijën, hua'ire yojën ba'ë'ë, hua'i yoye yeyesi'cua sëani. ¹⁷Hua'ire yojëna, Jesusbi bacuani coca caguë choji'i:

—Mësacua yë'ëni te'e conjën rajjë'ën. Mësacua yua hua'i yoye yeyesi'cua ba'ijëna, bainre yoye mësacuan yeyoyë yë'ë, caguë choji'i.

¹⁸Caguë choiguëna, bacua yua ja'ansirën bacua hua'i yorëanre gare jo'cani, Jesusni te'e conjën sa'ë'ë.

¹⁹Sajëna, baguëbi se'erë sani ëñato, Zebedeo mamacua, Santiago hue'eguë, baguë yo'jeguë Juan naconi ba'ë'ë. Bacua pë'caguë Zebedeo naconi yogute ba'ijën, bacua hua'i yorëanre ta'nëjën ñuë'ë. ²⁰Ja'nca

ñu'ijëna, Jesusbi bacuani choji'i. Choiguëna, bacuabi yua bacua pë'caguë Zebedeore jo'cani saë'ë. Yo'o concua naconi yoguna jo'cani, Jesusni te'e conjën saë'ë.

Un hombre que tenía un espíritu impuro

21 Sani ja'nrëbi, Capernaum huë'e jobona ti'anhuë. Ti'anrena, ja'nrëbi, yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, Jesusbi bain ñë'ca huë'ena cacani, bainni coca ye'yo bi'rabi. 22 Ai ta'yejeiye Ëjaguë masiye ye'yoye'ru bacuani ye'yoguëna, bain hua'nabi ai achajën rën'ë. Bacua ira coca ye'yocua ye'yoye'ru quë'rë ta'yejeiyera ye'yoguë baji'i Jesús. 23 Ye'yoguë ba'iguëna, yequë bainguë gu'a huati cacasi'quë yua bacua ñë'ca huë'ere baji'i. Ja'nca ba'iguëbi yua te'e jëana güiguë cabi:

24—¿Yëquëna ba'iru queaca ro'taguë raquë'ne Jesús Nazareno? Yëquënanani ro huesoni si'aguë raisi'quë'ë më'ë. Më'ëre masiyë yë'ë. Më'ë yua Riusu Zin Raosi'quëreba ba'iguë'ë, güiguë cabi.

25 Güiguë caguëna, Jesusbi gu'a huatini bëinguë guanseni cabi:

—iCama'ijë'n, huati! iBa bainguëte etani saijë'n! cabi.

26 Ja'nca caguëna, huatibi ba bainguëte ai jëja hue'nhue yo'oni, ai jëja güiguë, bainguëte etani jo'cani saji'i. 27 Etani saiguëna, si'a bain hua'nabi quëquësi'cua ba'ijën, sa'ñeña senni achajën cahuë:

—¿Gue'ne, yureca? ¿Guerebare ye'yoguë'ne baguë? iAi masi Ëjaguëbi rani, huati hua'ini coca guanseguëna, bacuabi achani yo'oyë! sa'ñeña cajën, ai ëñajën rëinjën baë'ë.

28 Ja'nrëbi, si'a Galilea yija ca'ncoñana Jesús yo'ose'ere ai quëani achohuë.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

29 Ja'nrëbi, ba ñë'ca huë'ebi etajëna, Jesusbi Simón, Andrés, bacua naconi bacua huë'ena sani cacabi. Santiago, Juan, bacuabi conjën saë'ë. 30 Cacani ba'ijëna, Simón huago, baguë rënjo pë'cagobi rau jayogo uingona, Jesusni quëahuë. 31 Quëajëna, baguë yua bago uinruna cacani, bago ëntë sarare zeanni, bagote huëabi. Huëaguëna, ja'ansirën rau go'yani huajëgo, yua bacuani cuira bi'rago.

Jesús sana a muchos enfermos

32 Ja'nrëbi na'iguëna, yua ënsëguë ruajaquëna, rau ju'incuare, huati cacasi'cuare'ga, si'acuare Jesusna sahuë. 33 Sani, si'a huë'e jobo bainbi ti'anni, baguë anto sa'rore ñë'cani ëjohuë. 34 Ëjojëna, Jesús yua ai jai jubë bain si'a rau ju'incuani huachobi. Gu'a huati hua'i bain cacasi'cuare'ga guanseni, bacuare etoni saobi. Ja'nca saoni, huati hua'ibi coca caye yëjëna, ënsebi, baguëte masicuare sëani.

Jesús anuncia el mensaje en las sinagogas

³⁵Ja'n'rëbi, ñata ñamibi, yuta ënsëguë etama'iguëna, Jesusbi huëni, bain beoruna sani, Taita Riusu naconi coca uja bi'rabi. ³⁶Ujaguë ba'iguëna, Simón, yequëcua baguë naconi ba'icubabi Jesusni cu'ejën saë'të.

³⁷Sani, baguëte tinjani, baguëni cahuë:

—Si'a bainbi më'ëni cu'eyë, cahuë.

³⁸Cajëna, Jesusbi sehuobi:

—Cueñe ba'i huë'e joboñana saiñu. Ja'anruan bainre'ga Riusu cocarebare quëani achoza caguë, ja'an raisi'quë'të yë'të, sehuoguë cabi.

³⁹Ja'nca cani, si'a Galilea yija ca'ncoñana ganini, bain ñë'ca huë'eñana cacani, Riusu cocarebare bainni quëani achoguë, gu'a huati hua'ire etoni bi'rani saoguë bajji'i.

Jesús sana a un leproso

⁴⁰Ba'iguëna, ja'n'rëbi, gu'a ca'mi rau ju'inguëbi Jesusna rani, baguëna gugurini rëanni, baguëni senreba senji'i:

—Më'ëbi yënica, yë'të gu'a raure tënnoni huachojë'tën, huachoye pore Ëjaguë sëani, senguë cabi.

⁴¹Ja'nca caguëna, Jesusbi baguëni oiguë bani, baguë ëntë sarare mi'nani, baguëni pa'roguë cabi:

—Huachoye yëyë. Më'ë yua huajë hua'guë ba'ijë'tën, cabi Jesús.

⁴²Caguëna, ja'ansirën gu'a ca'mi rau go'yani, yua huajë rajji'i. ⁴³Huajë raiguëna, Jesús yua baguëte sao bi'rani, baguëni si'a jëja coca yihuoguë cabi:

⁴⁴—Achajë'tën. Më'ë huajë raise'ere yequëcuanu gare quëaye beoye ba'ijë'tën. Ëñe se'gare yo'ojë'tën. Më'ë pairina sani, më'ë huajë raise'ere baguëni ëñojë'tën. Ëñoni, Moisés ira coca guansegüë ba'ise'e'ru, baguë casi jo'ya hua'guëre inni, më'ë pairina sani, pairibi huani ëocaija'guë caguë, jo'ya hua'guëre pairina insijë'tën, më'ë yua huajë raisi'quë sëani. Ja'nca yo'otoca, bain hua'nabi më'ë huajë raise'ere ëñani masiyë, cabi Jesús.

⁴⁵Ja'nca cani saoguëna, ba huajë raisi'quëbi ro achan, baguë huajë raise'ere si'a bainna quëani achojaji'i. Ja'nca quëani achoguëna, Jesusbi, yua bainbi ëñajëna, huë'e jobona ti'añe poremajji'i. Beo re'otoña se'gare ba'iguëna, si'aruan ba'icubabi baguëni ëñajën saë'të.

Jesús sana a un paralítico

2 ¹Ja'n'rëbi, yequë umuguseña ba'iguëna, Jesús yua Capernaum huë'e jobona go'ini, baguë huë'ere ba'iguëna, bainbi achahuë. ²Ja'nca achan, yurera, ai jai jubë bainbi baguë huë'ena ñë'ca rani, huë'e bu'iye

ba'iyé sèani, anto sa'ro ba'iruna ti'añe poremaë'è. Ja'nca ba'ijëna, Jesusbi Riusu cocarebare bacuani quëani achobi. ³Quëani achoguëna, yequëcua gajese'gacuabi garasi'quëni camare uinguëna, cuanni rahuë. ⁴Rani, ai jai jubè bain ba'ijëna, Jesusna cacaye poremajën, huë'e ëmëje'ena mëani, Jesús ëmëje'en ba'irute goje otani, garasi'quëre camare uinguëna, Jesús ba'iruna meñe gachohuë. ⁵Gachojën, Jesusbi huachoye poreji ro'tajëna, Jesusbi baguë ñacobi ëñani, bacua recoyo ro'tayete masini, ba garasi'quëni cabi:

—Mami, më'è gu'a jucha yua gare tënose'e ba'iji, cabi.

⁶Caguëna, ira coca ye'yocuabi achajën ñu'ijën, ja'ansi'cua bëinjën ro'tajën baë'è: ⁷“¿Ba hua'guë queaca ro'taguë, ja'an cocare caguë'ne? Riusu se'gabi bain juchare tënoñe poreji. Yequëcuabi porema'iñë. Ja'nca sèani, baguë yua tëno cocare caguë, Riusure ro gu'aye caji” sa'ñeña ro'tajën ñuë'è. ⁸Ro'tajën ñu'ijëna, Jesusbi baguë ñacobi ëñani, bacua bëinjën ro'tase'ere masini, bacuani cabi:

—¿Mësacua guere yo'ojën, ja'nca ro'tajën bëiñe'ne? ⁹Bainbi, “Më'è gu'a jucha yua tënose'e ba'iji” caye poreyë. Ja'nca caye porecuata'an, “Huëni, më'è camare inni ganijë'ën” catoca, bacua huachoye porema'iñete ëñoñë. ¹⁰Ja'nca ba'iyeta'an, yë'è yua Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi bain gu'a juchare tënoñe pore Èjaguë'è. Ja'anre mësacuan i ëñoñë yë'è, cabi.

Cani, ja'nrëbi, garasi'quëni cabi:

¹¹—Yureca, huëijë'ën. Më'è camare inni, më'è huë'ena go'ijë'ën, caguë cayë yë'è, cani achobi Jesús.

¹²Caguëna, baguë yua ja'ansirën huëni, baguë camare inni saji'i. Ja'nca saiguëna, si'a bainbi ai ëñajën rëinjën, Riusuni bojoreba bojojën, re'o cocare baguëni cahuë:

—Yure yo'ose'e'ru maibi gare ëñama'isi'cua'è, cahuë.

Jesús llama a Leví

¹³Ja'nrëbi jë'te, Jesusbi se'e Galilea zitara yëruhuana saji'i. Sani, si'a bain hua'nabi baguëna ñë'cajëna, bacuare coca yihuobi. ¹⁴Yihuoni tëjini, se'le sani ëñato, Alfeo mamaquë Leví hue'eguëbi impuesto curi co huë'ere ñuji'i. Ja'nca ñu'iguëna, baguëni:

—Yë'ëni te'e conguë rajjë'ën, caguë choji'i.

Caguë choiguëna, Levibi huëni, Jesusni te'e conguë saji'i.

¹⁵Ja'nrëbi jë'te, Jesusbi baguë bain concua naconi Leví huë'ere ba'ijën, aonre ainjën ñu'ijëna, gu'a bain impuesto curi cocua naconi ai jai jubëbi Jesusni te'e conjën, aonre aën'è. Ai jai jubë bainbi baguëni te'e conjën baë'è. ¹⁶Ba'ijëna, ira coca ye'yocua, fariseo bain naconi, bacuabi ti'anni, Jesusbi gu'a bain naconi te'e aon ainguëna, ëñahuë. Ja'nca ëñani, Jesús bain concuani bëinjën cahuë:

—¿Mësacua ëjaguë guere yo'oguë, impuesto curi cocua, gu'a bain, bacua naconi aon ainguë'ne? cajën bën'ë.

¹⁷Bëinjëna, Jesusbi bacua case'ere achani, bacuani coca sehuobi:

—Huajëjën ba'icuaabi ëco yo'oguëte senma'iñë. Rauna ju'incua se'gabi ëco yo'oguëte señë. Yë'ë re'o bainguë'ë cajën ba'itoca, ja'ancuare choiguë raimaë'ë yë'ë. Yë'ë gu'a bainguë'ë cajën ba'itoca, ja'ancuare choiguë raisi'quë'ë yë'ë, sehuoguë cabi Jesús.

La cuestión del ayuno

¹⁸Ja'nrëbi jë'te, Juanre concua, fariseo bainre concua, bacuabi aon aiñe jo'cajënna, yequëcuabi Jesusna sani, coca senni achahuë:

—Juanre concua, fariseo bainre concua, bacuabi aon aiñe jo'cajënna, ¿më'ëre concua guere yo'ojën aon aiñe jo'cama'iñe'ne? senni achahuë.

¹⁹Senni achajënna, Jesús sehuobi:

—Ro huacha ro'tajën ba'iyë mësacua. Huejaja'guëbi fiestare yo'oguëna, ja'anre ro'tajën ba'ijë'ën. Huejaja'guëbi yuta ba'iguëna, baguë bain choisi'cuabi aon aiñe jo'caye gare porema'iñë. ²⁰Ja'nca porema'ijënna, huejaja'guëre preso zeanni quëñoja'an umuguse ti'anguëna, ja'anrën bacuabi aon aiñe jo'caja'cua'ë, cabi.

²¹Cani ja'nrëbi, bacuani yequë ye'yo cocare quëabi:

—Mame canbi ira canna ja'cheye bañë. Ja'nca ja'chetoca, mame canbi guë'nguëguëna, ira canbi quë'rë se'le ye'reni gu'a can'ru ruinjì. ²²Bisi ëye jo'cha huajë jo'chare yua ira ga'ni jo'cha corohuëanna ayaye bañë. Ayatoca, huajë jo'chabi ira ga'ni corohuëanre juejueni jañuni sani si'aji. Ga'ni corohuëan'ga gu'a corohuëan'ru ruinjì. Huajë bisi ëye jo'cha banica, mame ga'ni jo'cha corohuëanna ayaye ba'iji, cabi Jesús.

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

²³Ja'nrëbi, yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, Jesusbi baguëte concua naconi trigo aon zio re'otobi ganijën, baguëre concuabi aon za'zaboanre tèa bi'rahuë. ²⁴Tëa bi'rajënna, fariseo bainbi ëñani, Jesusni bëinjën cahuë:

—Ëñajë'ën. ¿Më'ëre concua guere yo'ojën, aonre tëaye'ne? Yo'o yo'oma'i umuguse sëani, mai ira coca guanseni jo'case'le'ru tin yo'oye porema'iñë, bëinjën cahuë.

²⁵Cajënna, Jesusbi sehuobi:

—Mai ira coca toyani jo'case'ere ëñajën, ¿David yo'ose'ere cato, ja'an quë'rore mësacua ëñamate'ne? Baguëre concua naconi ganini, aon gu'aguëna, ²⁶pairi ta'yejeiye ëjaguë Abiatar ba'isirën ba'iguëna, Davidbi Riusu hu'ëna cacani, baru ba'i jo'jo aonbëan Riusuna jo'case'ere inni ainguë ba'nji. Pairi bain se'gabi aiñe porejënna, yequëcuabi aiñe

porema'iñeta'an, Davidbi inni ainguë, baguëte concuare!ga aonguë ba'nji, sehuoguë cabi Jesús.

²⁷Cani, bacuani se!e yihuoguë cabi:

—Riusubi ru'ru bainguëte re!huani jo'caguë ba'nji. Ja'nrëbi yo!je, yo'o yo'oma'i umugusere re!huani jo'caguë ba'nji, bain bëa huajëyete. Yo'o yo'oma'i umugusere re!huaguë, bainni ro guanseye ro'tama!iji Riusu.

²⁸Ja'nca sëani, yë!ë!ga yua Riusu Raosi!quërebabi yua yo'o yo'oma'i umuguse Èjaguë!ë, cabi.

El hombre de la mano tullida

3 ¹Ja'nrëbi se!e, Jesusbi bain ñë!ca huë!ere ba!iguëna, guë!nguësi sara baguëbi baji!i. ²Ja'nca ba!iguëna, fariseo bainbi yua Jesús huachojaye ëñañu cajën, yahue ro'tajën ëjohuë. Guë!nguësi sara baguëte huachotoca, “Ai gu!aye yo!ohuë më!ë” cañu, ro'tajën ëjohuë, yo'o yo'oma'i umuguse sëani. ³Ja'nca ro'tajën ëjojëna, Jesusbi guë!nguësi sara baguëni cabi:

—Huëni rajjë!ën. Bain joborana nëca rajjë!ën, cabi.

⁴Cani ja'nrëbi, baguëbi raiguëna, fariseo bain barute ba!icuan cabi Jesús:

—Mai ira ba!isi coca toyani jo'case!ere ëñato, yo'o yo'oma'i umuguse banica, ¿gue yo'o yo!oye poreye!ne mai? ¿Guere caguë!ne? ¿Bainni coñe o bainni ja!si yo!oye caguë? ¿Rauna ju!inguëte huachoye o baguëni huesoni si!aye caguë? bacuani senni achaguë cabi.

Ja'nca senni achaguëna, bacuabi gare sehuoye beoye ba!ë. ⁵Ja'nca ba!ijëna, Jesusbi si!acuare bonëjeiñe ëñaguë bënji!i. Bacua achaye güejëna, ai sa!ntiguë baji!i. Ja'nca ba!iguëbi guë!nguësi sara baguëni cabi:

—Më!ë ëntë sarare mi'najë!ën, cabi.

Caguëna, baguë yua mi'nani, huajë raji!i. ⁶Huajë raiguëna, ja'nrëbi, fariseo bainbi etani, Herodes bainna sani, bacuani coca senni achahuë:

—¿Queaca Jesusre huani senjoñe!ne mai? senni achahuë.

Mucha gente a la orilla del lago

⁷Ja'nrëbi, Jesús yua baguëre concua naconi etani, zitarana sa!ë. Saijëna, ai jai jubë bain Galileabi raisi!cua yua baguëni achajën be!teja!ë. ⁸Judea, Jerusalén, Idumea, Jordán ziaya que ca'ncoña, Tiro, Sidón, ja'anruan bain!ga ai jai jubëbi Jesús yo!ose!ere achani, baguëna ñë!ca ra!ë. ⁹Raijëna, baguëre concuani: “Yogute injani, yë!ere re!huacajjë!ën” cabi. Bain jubëbi baguëni quëon ëaye ba!ijëna, ba yogute re!huacaiye guansebi. ¹⁰Ai bainre huachosi!quë sëani, si!acua rau ju!incuabi ti!anni, baguëni pa!roni huajëñu cajën, baguëni quëon ëaye

yo'ojën baë'ë. ¹¹Gu'a huati hua'ibi yua baguëni ëñajën, baguëni gugurini rëanjën, baguëni güijën cahuë:

—iRiusu Zinreba'ë mël'ë! güijën cahuë.

¹²Ja'nca cajëna, Jesusbi bacuani si'a jëja guanseguë, Yë'ë ba'iyete quëani achoma'ijë'ën, cabi.

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹³Ja'nrebi yo'je, Jesusbi cubëna mëni ba'iguë, baguë bain jia'noni cuencueja'cuare choji'i. Choiguëna, baguëna mëni ñë'cahuë. ¹⁴Ñë'cajëna, si'a sara samucuaire, baguë naconi conjën ba'icuaire, Riusu cocareba quëani achocuaire, ja'ancuaire jia'noni cuencuebi. ¹⁵Cuencueni, ju'incuaire huacho ëjacua, gu'a huati hua'ire etoni sao ëjacua, ja'ancuaire bacuaire cuencueni re'huabi. ¹⁶Ba cuencueni re'huasi'cua yua ñaca hue'ecua baë'ë: Simón caguëni Pedro hue'yobi. ¹⁷Ja'nrebi Santiago, ja'nrebi Santiago yo'jeguë Juan, Zebedeo mamacua ba'ijëna, jëja bacuaire sëani, Boanerges hue'yobi. ¹⁸Ja'nrebi Andrés, ja'nrebi Felipe, ja'nrebi Bartolomé, ja'nrebi Mateo, ja'nrebi Tomás, ja'nrebi Alfeo mamaquë Santiago, ja'nrebi Tadeo, ja'nrebi Simón ja'an celote jubë ba'iguë, ¹⁹ja'nrebi Judas Iscariote, Jesusre je'o bacuana insini senjoja'guë, ja'ancuaire cuencueni re'huabi Jesús.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

Ja'nrebi jë'te, Jesusbi baguëre concua naconi yequë huë'ena sani ti'anni, ²⁰ai jai jubë bainbi ñë'ca raijëna, bacua aon aiñë'ga poremaë'ë. ²¹Ja'nca porema'ijëna, yequëcuabi, Loco hua'guë'ru ruinguë ba'iji baguë cajëna, Jesús te'e huë'e bainbi achani, Baguëte zeanni rañu cajën, baguëte zeanjën saimate.

²²Yequëcua'ga ira coca ye'yocua, Jerusalenbi raisi'cuabi baguëte gu'aye cahuë:

—Baguë yua gu'a huati ëjaguë Beelzebú hue'eguë, ja'anguë naconi zemosi'quë'bi ba'iji. Ja'nca sëani, Beelzebubi conguëna, gu'a huati hua'ire etoni saoye poreji, cahuë.

²³Cajëna, ja'nrebi, Jesús yua bacuaire choini, ye'yo cocabi bacuaire bëinguë yihuoguë quëabi:

—¿Mëscua yua zupai huatire concua sa'ñëña etoni saoye poreye ro'taye? Ja'nca yo'oma'inë. ²⁴Te'e jobo bainbi sa'ñëña huatoca, si'acuabi huesëni carajeyë. ²⁵Te'e huë'e bainbi sa'ñëña huatoca, si'acuabi huesëni carajeyë. ²⁶Ja'nca carajëjëna, güina'ru zupai huatire concuabi sa'ñëña huatoca, bacua'ga huesëni carajeyë. Zupai'ga huesëni carajëji.

²⁷Yequëcuabi jëja baguë huë'ena jian cacaye yëtoca, ru'ru jëja baguëni preso hueñe bayë. Baguëte preso huenma'itoca, baguë bonsere jiañe

porema'iñë. Huentoca, baguë bonsere tëani saye poreyë. Güina'ru, Zupaini huentoca, baguë zeansi'cuare tëani saye poreyë.

²⁸Mësacuanì ganreba yihuoguë canì achoyë yë'ë. Si'a bain gu'a jucha yo'ojën ba'ise'e, bacua gu'aye canì tonse'e, ja'anre huanë yeye poreji Riusu. ²⁹Ja'nca huanë yeye poreto'ga, Riusu Espíritute gu'aye canì tontoca, ja'an gu'a juchare gare huanë yeye beoye ba'iji Riusu. Ja'an gu'a juchare gare tënoñe beoye ba'iji, cabi Jesús.

³⁰Bainbi Gu'a huati zemosi'quëbi ba'iji cajëna, ja'nca coca yihuoguë cabi Jesús.

La madre y los hermanos de Jesús

³¹Ja'nrebi jë'te, Jesús pë'cago, baguë yo'jecua, bacuabi ti'an rani, hue'se ca'ncore ëjojën, baguëte choijajë'ën canì raohuë. ³²Raojëna, bain hua'na Jesús të'ijeiyë ñu'icuabi baguëni quëahuë:

—Më'ë mamá, më'ë yo'jecua, bacuabi hue'se ca'ncore ëjojën, më'ëni choiyë, quëahuë.

³³Quëajëna, Jesús sehuobi:

—¿Yë'ë mamá, yë'ë yo'jecua, jarocua'ne? senni achaguë sehuobi.

³⁴Ja'nca sehuoni ja'nrebi, si'acuanì bonëjeiñe ëñani, bacuani se'e cabi:

—Yë'ë mamá, yë'ë yo'jecua yua ënjo'on ba'icua'ë. ³⁵Riusu yëyete yo'ojën ba'icua, ja'ancuanì, Yë'ë yo'jeguë, yë'ë yo'jego, yë'ë mamá, ja'anre bacuani cayë yë'ë, cabi Jesús.

La parábola del sembrador

4 ¹Ja'nrebi jë'te, Jesusbi zitara yëruhuate ba'iguë, bainni coca yihuo bi'raguëna, ai jai jubë bainbi ñë'ca raë'ë. Ai jai jubë bain sëani, Jesús yua yoguna cacani bëaguëna, bain jubëbi mejabë yëruhuate achajën ñuë'ë. ²Achajën ñu'ijëna, Jesusbi ye'yo cocabi bacuani ai yihuoguë quëabi:

³—Mësacua achajë'ën. Banguëbi zio yo'oguë saji'i. ⁴Sani, yijare re'oye re'huani tëjini, aonra'carëanre mo'gasi yijana yu'yuguë ganibi. Yu'yuguë ganiguëna, yequëra'carëanbi ma'ana to'inguëna, bi'an hua'nabi chiani uncueni si'ahuë. ⁵Yequëra'carëanbi gata yijana to'inguëna, bean yija ba'iguëna, ai besa ticubi. ⁶Ja'nca ticuguëna, ja'nrebi, ai ja'suye ënsëguëna, sita beo sahua sëani, ticubi cueneni junji'i. ⁷Yequëra'carëanbi miubëna to'inguëna, miubi quë'rë ta'yejeiyë irani hueanguëna, aon quëinmajli'i. ⁸Yequëra'carëanbi yua re'oye re'huasi yijana to'inguëna, aonbi irani, jorini, re'oye quënji'i. Quëinguëbi yequë sahuañabi treintara'carëan quënji'i. Yequë sahuañabi sesentara'carëan quënji'i. Yequë sahuañabi cienra'carëan quënji'i, caguë yihuobi Jesús.

⁹Yihuoni ja'nrebi, bacuani se'e cabi:

—Mësacuabi ganjo banica, achani ye'yejë'ën, cabi.

El porqué de las parábolas

¹⁰Ja'nrëbi jë'te, Jesusbi te'e hua'guë ba'liguëna, baguëre concua si'a sara samucuabi, yequëcua baru ba'icua, bacuabi yua Jesús ye'yo coca te'e ruiñe quëayete senni achahuë. ¹¹Senni achajënna, Jesús sehuobi:

—Riusubi baguë ba'i jobo ba'iyete mësacuani te'e ruiñe quëani, baru ba'i yahuese'ere mësacuani te'e ruiñe masi güeseji. Yequëcuareta'an, banji. Baguë bain jubë beocuare sëani, ye'yo coca se'gabi bacuani beoru quëani achoyë, ñaca toyani jo'case'e'ru ba'ija'ye: ¹²Ñaco bacuata'an, ëñani ye'yema'ija'bë caguë, ganjo bacuata'an, achani ye'yema'ija'bë caguë, bacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'e yua mame re'huama'ija'bë caguë, ye'yo coca se'gabi bacuani quëaji Riusu, caguë sehuobi Jesús.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹³Caguë sehuoni, ja'nrëbi ba ye'yo cocare bacuani te'e ruiñe quëabi:

—¿Mësacua yua yë'ë ye'yo coca case'ere achamate? Ja'nca achama'itoca, ðmësacua yua si'a ye'yo cocare queaca achaye poreye'ne? ¹⁴Aonra'carëan yu'yusi'quë yua Riusu cocareba quëani achoguë'ru ba'iji. ¹⁵Quëani achoguëna, yequëcuabi achajën, aonra'carëan ma'ana to'inse'e'ru ba'iyë. Riusu cocarebare achajënna, ja'nrëbi jë'te, zupai huatibi rani, ba cocareba bacua recoñoana re'huase'ere quë'ñeni si'aji. ¹⁶Yequëcuabi achajën, aonra'carëan gata yijana to'inse'e'ru ba'iyë. Riusu cocarebare achani bojojën, ¹⁷sita saima'iñe'ru ba'ijën, ja'nji recoñoa bacuabi zoe beoye recoyo ro'tama'iñë. Yequëcuabi je'o ëñajën, hui'ya yo'ojënna, bacua yua Riusu cocareba ro'ire ai yo'ojën, ba cocare recoyo ro'taye jo'cayë. ¹⁸Yequëcuabi achajën, aonra'carëan miubëna to'inse'e'ru ba'iyë. ¹⁹Riusu cocarebare achajën ba'icuata'an, ën yija bonsere ba ëaye ro'tajën, ro coquesi'cua ruiñë. Bonse se'ga si'ayete bani bojoza ro'tajën, aonra'carëan huenni si'ase'e'ru Riusu cocarebare recoyo ro'taye gare jo'cayë. Ja'nca jo'cajën, re'o yo'o yo'oye ëñomajën ba'iyë. ²⁰Yequëcuabi achajën, aonra'carëan re'oye re'huasi yijana to'inse'e'ru ba'iyë. Riusu cocarebare achani, recoyona re'huani, re'o yo'o yo'oye ai ta'yejeiye ëñojën ba'iyë. Yequëcua yua treintara'carëan quëiñe'ru ba'iyë. Yequëcua yua sesentara'carëan quëiñe'ru ba'iyë. Yequëcua yua cienra'carëan quëiñe'ru ba'iyë, cabi Jesús.

La parábola de la lámpara

²¹Cani ja'nrëbi, yeque cocare bacuani yihuoguë cabi:

—Majahuëte zëonto, ¿ro gajongu sa'nahuëna meñe jaoni ta'piye? ¿o cama yijacuana nëcoye? Bañë. Si'aruanna miaja'guë cajën, ëmëna reoyë.

22 Ja'nca ba'iy'e'ru ba'iguëna, bainbi bacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere yahueye yëcuareta'an, Riusubi si'aye ëñoni, si'acuani masi güeseji.

23 Mësacua yua ganjo banica, achani ye'yeyë'ën, yihuoguë cabi.

24 Cani ja'nrëbi, yeque cocare bacuani yihuoguë cabi:

—Mësacua yua ye'yo cocare ëñare bajën, achajën ba'ijë'ën. Mësacua yua bainna cuencueni insijën ba'iy'e'ru, Riusubi güina'ru mësacuana cuencueni inisji. Mësacua yua baguë cocarebare te'e ruiñe achajën ba'itoca, mësacuana quë'rë se'e ai ta'yejeiye insireba insiji Riusu.

25 Mësacuabi ai batoca, quë'rë ta'yejeiye mësacuana insise'e ba'ija'guë'bi. Ai ba'iy'e beotoca, mësacua baye choa ma'carë se'ga batoca, beoru quë'ñeni tëase'e ba'ija'guë'bi, yihuoguë cabi Jesús.

La parábola de la semilla que crece

26 Cani ja'nrëbi, yeque cocare bacuani yihuoguë cani achobi:

—¿Riusu ba'i jobo queaca ba'iguë'ne? Aonra'carë yijana tanse'e'ru ba'iji.

27 Bainguëbi yijana tanni, ja'nrëbi yequë umuguseña canni ñataguëna, aonra'carëbi ticuni iraji. ¿Queaca jojoni ticuguë'ne? sento, huesëji.

28 Yijana tanse'e yua ja'anse'ebi jojoni iraji. Ru'ru, tiku se'gabi jojoni irani, ja'nrëbi aon za'zabo quëinji. Quënni, ja'nrëbi yo'je, za'zabobi yayuni ya'jiji. 29 Ya'jiguëna, aon tëa umuguse ti'anguëna, aonre tëajën saiyë, yihuoguë cabi Jesús.

La parábola de la semilla de mostaza

30 Cani ja'nrëbi, yeque cocare bacuani yihuoguë cani achobi:

—¿Riusu ba'i jobo queaca ba'iguë'ne? ¿Que ye'yo cocare quëaye'ne?

31 Mostazara'carë ai zinra'carë, ja'an'ru ba'iji. Si'ara'carëan'ru quë'rë zinra'carë ba'iguëta'an, 32 yijana tanse'ebi irani yua si'a sunquiñëa'ru quë'rë jai sunquiñë irani, jai cabëan quënnquëna, bi'an hua'nabi ba sunquiñë sësëyena ziaroan suani, bëa huajëye poreyë, yihuoguë cabi Jesús.

El uso que Jesús hacía de las parábolas

33 Ja'nca ye'yoguë, ye'yo coca se'gare ye'yoguë, Riusu cocarebare bainni ye'yoguë, bacua achaye porese'e'ru yihuoguë quëabi. 34 Bainre ye'yoguë, ye'yo coca se'gare quëabi. Baguëre concuare ye'yoguë, si'aye te'e ruiñera quëani yihuobi.

Jesús calma el viento y las olas

35 Yihuoni, ja'nrëbi na'iguëna, baguëre concuani:

—Zitara que të'huina je'ënu, cabi.

36 Caguëna, bacuabi bain jubëte jo'cani, Jesusre, ba yogute ñu'iguëna, sahuë. Yequë bainbi bacua yoguanbi te'e conni saë'ë. 37 Jesusre sajënna,

ja'n'rëbi ai jëja tutu raguëna, të'a yua huëni, oco yua yoguna cacaguëna, oco bu'i bi'rabi. ³⁸Ja'nca ba'iguëna, Jesús yua yogu sëri seiheuëte ba'iguë, sinjo tëobëna tëoni cainguë unji'i. Cainguëna, baguëte sëttoni cahuë:

—Ëjaguë! ðMë'ë guere yo'oguë, mai huesëni si'ayete ëñama'iguë'ne? huaji yëjën cahuë.

³⁹Cajëna, Jesusbi sëta rani, huëni, tutu can jëjoni saoni, zitarana guansegüë cabi:

—iJa'anse'e guajë'ën! iJa'anse'e carajëjë'ën! cabi.

Caguëna, tutu'ga, zitara'ga, ja'anse'ebi carajaji'i. Gue tutuye beoye baji'i. ⁴⁰Ja'nca ba'iguëna, Jesusbi baguëre concuani cabi:

—ðMësacua guere yo'ojën, yë'ëni si'a recoyo ro'tamajën, ro quëqujëjën ba'iyë'ne? cabi.

⁴¹Caguëna, ba hua'nabi ai huaji yëjën, ai ëñajën rëinjën, sa'ñeña cahuë:

—ðYua queaca ba'iguë'ne ba hua'guë? Baguëbi guansegüëna, tutu'ga, jai zitara'ga, ja'anse'ebi achani, Jaë'ë cani carajaji'i, cahuë.

El endemoniado de Gerasa

5 ¹Ja'n'rëbi, zitarate je'enni, Gerasa yijana ti'anhuë. ²Ti'anni, Jesusbi mëi bi'raguëna, yua gu'a huati cacasi'quëbi bain tansi re'ohuëbi etani, tëhuo raji'i. ³Ja'anguë yua bain tansi re'ohuëte ba'iguëna, yequëcuabi que maca'ga, guëname'ga baguëni preso zeanni tayoñu cajën yo'ocuata'an, jëja beohuë. ⁴Baguëni preso zeansi'cuabi guënameñabi baguë guëña, baguë ëntë saraña, baguëni ai re'oye huento'ga, baguë yua ro tëteni si'aye se'ga yo'oguë baji'i. Ja'ansi'quë yua baguë ëntë sarañabi ra'nteni tëteni, ja'n'rëbi gatabi hua'huani guënameare jë'yeni si'aguë baji'i. Ja'nca ba'iguëna, baguëni zeanni hueñe porecuabi beohuë. ⁵Baguë yua umugusebi, ñamibi bain tansirute ba'iguë, cu re'otore ba'iguë, si'a jëja güiguë, gatabi ja'ansi'quë huaiguë, ja'si yo'oguë baji'i. ⁶Ja'nca ba'iguëbi Jesusni, so'orëbi raiguëna, ëñani, baguëna ai jëja huë'huëni tëhuoni, baguëna gugurini rëanni, ⁷baguëni cabi:

—ðMë'ë guere ro'taguë, yë'ë ba'iruna raquë'ne, Jesús? Më'ë yua ba ta'yejeiyereba Ëjaguë Riusu Zin'ë. Riusubi ëñaguëna, më'ëni senreba señë yë'ë: Yë'ëni ai yo'o güesema'ijë'ën, señë, güiguë cabi baguë.

⁸Jesús yua ën coca:

—Etani saijë'ën, gu'aye yo'o huati, ja'anre casi'quë sëani, ai jëja güiguë cabi baguë.

⁹Caguëna, Jesusbi baguëni senni achabi:

—ðMë'ë gue mami hue'eguë'ne? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Jai Jubë hue'eyë, jai jubë huati hua'i ba'icua sëani, sehuobi baguë.

¹⁰Sehuoni ja'n'rëbi, Jesusni senreba senji'i:

—Yëquëna huati jubëte ën yijabi gare etoni saoma'ijë'ën, senguë bajji'i.

¹¹Senguë ba'iguëna, cuchi jubë ai jai jubëbi cueñe ba'i cubë jabate ba'ijën, bacua aonre cu'ejën, aonre ainjën baë'ë. ¹²Ba'ijëna, huati hua'ibi Jesusni senni achahuë:

—Ja'an cuchi hua'nana yëquëenate saojë'ën. Ba hua'nana cacaye yëyë, senni achahuë.

¹³Ja'nca senni achajëna, Jesusbi Saijë'ën cabi. Caguëna, huati hua'ibi ba bainguëte jo'cani, cuchi hua'nana sani cacahuë. Cacani ba'ijëna, samu mil cuchi hua'na ba'iyë'ru ba'ijën, ja'ansi'cua yua rëi të'ntëbana huë'huëni, zitarana tonni runi huesëhuë.

¹⁴Runi huesërena, cuchi cuiracuabi ai quëquëni, ja'nrëbi huë'e jobo, huë'e jobo ca'ncoña, ja'anruan bainna sani quëamate. Quëajëna, bainbi ëñajën raë'ë. ¹⁵Jesús ba'iruna rani ëñato, huati hua'i basi'quë yua caña sayasi'quëbi te'e ruiñe ro'taguë ñuji'i. Ja'nca ñu'iguëna, bacuabi ai huaji yëjën ëñahuë. ¹⁶Ëñajëna, baru bain ëñasi'cuabi huati hua'i etosi cocare, cuchi hua'na huesësi cocare quëani achohuë. ¹⁷Quëani achojëna, Jesusni bacua yijabi gare saiye guansehuë.

¹⁸Guansejëna, ja'nrëbi, Jesusbi baguë yoguna cacaguëna, huati hua'i etosi'quëbi Jesusni, Më'ë naconi te'e saza caguëna, ¹⁹Jesusbi ënseni, baguëni yihuoguë cabi:

—Më'ë huë'ena go'ijë'ën. Më'ë bainni yë'ë conse'e, yë'ë oiguë base'e, ja'anre quëani achojë'ën. Yë'ë ta'yejeiye Ëjaguëbi yë'ëni ai re'oye conbi caguë, bacuani quëani achojajë'ën, yihuoguë cabi Jesús.

²⁰Caguëna, baguë yua sani, si'a bain Decapolis huë'e joboña ba'icuaire Jesús conguë ba'ise'e si'aye quëani achobi. Quëani achoguëna, bain hua'na si'acuabi ai achajën rën'ë.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

²¹Ja'nrëbi, Jesús yua yogubi jenni go'iguëna, ai jai jubë bainbi zitara yëruhuana ti'anni, baguëni tëhuo raë'ë. Tëhuo rajjëna, baguë yua ba yëruhuate ba'iguëna, ²²bain në'ca huë'e ëjaguë Jairo hue'eguëbi rajji'i. Rani, Jesusni ëñani, baguë guëon na'mina gugurini rëanni, ²³baguëni senreba senji'i:

—Yë'ë zin hua'gobi ai ju'in hua'go ba'igona, rajjë'ën. Më'ë ëntë sarañare bagona pa'róni huachojë'ën. Huajë rajja'go caguë, bagote conjë'ën, senreba senji'i.

²⁴Senguëna, Jesusbi baguë naconi saji'i. Saiguëna, ai jai jubë bainbi baguëni be'tejën, ai quëon ëaye yo'ohuë. ²⁵Ja'nca yo'ojëna, u'chu rau ju'ingobi, si'a sara samu tëcahuëan ju'in hua'go ba'igobi bain jubë naconi ba'igo, Jesusni be'tego baco'ë. ²⁶Ba hua'go yua ai ëco yo'ocuaana saisi'cobi ai yo'ogo, bago curire bacuana ro'igo si'agoca gare huajë

raima'igo, què'rè ju'in hua'go runco'è. ²⁷Ja'nca ba'igobi Jesús ba'iyete achani, Jesusna sani, yurera bain jubè naconi baguè yo'jeja'an sani, baguè canre pa'rogo. ²⁸Baguè can se'gare pa'róni huajèza cago yo'ogo. ²⁹Ja'nca pa'rogona, ja'ansirèn u'chu rau tècabi. Tècaguèna, Yè'ère rau tècaye huanoji ro'tago. ³⁰Ro'tagona, Jesús yua baguè ta'yejeiye poreyebi huachoye huanoguèna, bain jubè ba'iguèbi go'iyè bonèni, bainni ènani:

—¿Nebi yè'è can pa'roye'ne? senni achabi.

³¹Senni achaguèna, baguère concuabi baguèni cahuè:

—Èñajè'èn, Èjaguè. Bainbi mè'èna ai quèonjèna, ìmè'è guere ro'taguè, mè'è can pa'rosi'cuare cu'eguè'ne? cahuè.

³²Cajèna, Jesús yua si'a bainna bonèjeiñe ènaguè, baguèni pa'rosi'core cu'ebi. ³³Cu'eguèna, ba hua'go yua ai huaji yègo to'ntogobi baguèna gugurini rèanni, bago yo'ose'e si'aye quèago. ³⁴Quèagona, baguè yua bagoni yihuoguè cabi:

—Mami, mè'èbi yè'èni si'a recoyo ro'tasi'co sèani, huajè raè'è mè'è. Ja'nca huajè raisi'co yua bojogo saijè'èn. Mè'è raure senjosi'cobi huajè hua'go ba'ijè'èn, yihuoguè cabi.

³⁵Ja'n'rèbi, Jesús yuta coca cani tējima'iguèna, ñè'ca huè'e èjaguè què'robi Jaironi coca quèacuabi ti'anhuè. Ja'nca ti'ancuabi:

—Mè'è zin hua'gobi junni huesègo. Ja'nca sèani, mai Èjaguète choima'ijè'èn, cahuè.

³⁶Cajèna, Jesús yua bacua quèase'ere ro achani, ñè'ca huè'e èjaguèni yihuoguè cabi:

—Huaji yèye beoye ba'ijè'èn. Yè'èni si'a recoyo ro'taye se'ga ba'ijè'èn, cabi.

³⁷Ja'nca cani, bain jubèbi baguè naconi sai èaye ba'ijèna, ènsebi Jesús. Pedro, Santiago, Santiago yo'jeguè Juan, bacua se'gare sabi. ³⁸Sani, ñè'ca huè'e èjaguè què'rona ti'anni èñato, bain hua'nabi ota oijèn, hui'ya güijèn, ai gu'aye achohuè. ³⁹Ja'nca yo'ojèna, Jesusbi cacani, bacuani cabi:

—¿Mè'sacua guere ro'tajèn, ro ota oijèn güiye'ne? Zin hua'gobi ju'inmaco'è. Cainsi hua'go se'ga ba'igo, cabi. ⁴⁰Caguèna, bacuabi baguèni ai jayajèn chohuè. Ja'nca chojèna, Jesusbi si'a hua'nare etoni saobi. Saoni ja'n'rèbi, ba zin hua'go pè'caguè, pè'cago, baguè naconi raisi'cua, ja'ancua se'gare sani, zin hua'go uinruna cacahuè. ⁴¹Cacani, baguèbi yua bago èntè sarare zeanni, bagoni:

—Talita, cumi, cabi. Bain cocabi cato, “Huèijè'èn, mami, cayè” cabi.

⁴²Caguèna, ja'ansirèn, zin hua'go si'a sara samu tècahuèan ba'igobi sètani huèni, gani bi'rago. Gani bi'ragona, bain hua'nabi ai èñajèn rën'è. ⁴³Èñajèn rëinjèna, Jesús yua bacuani si'a jèja guansegüè, Yequècuani gare quèaye beoye ba'ijè'èn cabi. Cani ja'n'rèbi, bagote aon cuiraye guansebi.

Jesús en Nazaret

6 ¹Ja'nrëbi, Jesús yua barubi sani, baguëre concuabi conjëna, baguë yijana goji'i. ²Go'ini, ti'anni, yo'o yo'oma'i umugusebi bain ñë'ca huë'ena sani, bainni coca yihuo bi'rabi. Yihuo bi'raguëna, ai jai jubë bainbi ai achajën rëinjën, sa'ñeña coca cahuë:

—¿Baguë coca ye'yose'e queaca ye'yeni masiguë'ne baguë? Ai masi ëjaguëbi ye'yoguëna, ¿nebi baguëni ye'yore'ne? Baguë ta'yejeiye masiguë ëñoguëna, ¿nebi baguëte coñe'ne? ³Ro bainguë se'ga ba'iguëbi ro María mamaquë'bi ba'iji. Baguë yo'jecua Santiago, José, Judas, Simón, baguë romi yo'jecua'ga, si'acuabi ënjo'on bain, mai naconi ba'icua'ë, cahuë.

Ja'nca cajën, baguë cocare achaye güejën, baguëte te'e ruiñe ëñamajën baë'ë. ⁴Ja'nca ba'ijëna, Jesusbi bacuani cabi:

—Riusu bain raosi'cua banica, si'acuabi bacuani te'e ruiñe ëñajën bojoyë. Bacua te'e huë'e bain, bacua se'gabi bacuani gu'aye ro'tajën, bacuani te'e ruiñe ëñamajën ba'iyë, cabi.

⁵Ja'nca caguë, yua baguë ta'yejeiye masiye baru bainni masi güeseye gare poremaji'i. Rau ju'in hua'na, te'e hua'na se'gare baguë ëntë sarañabi pa'róni huachobi. ⁶Baru bainbi yua baguëni recoyo ro'taye güecua sëani, ja'an se'gare yo'oye poreguë, gue ro'taye beoye bacuani ëñabi. Ja'nrëbi jë'te, yequë huë'e joboña cueñe ba'iguëna, baguë yua baruanna sani, bainni coca yihuobi.

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

⁷Ja'nrëbi, Jesús yua baguëre concuare si'a sara samucuaré choini, bacuani cabi:

—Mësacua yua huati hua'ire etoye porecuabi saijë'ën caguë, bacuare samu baincua jubëanre cuencueni, tinruanna saicuaré re'huabi. ⁸Ja'nca re'huani, bacuani coca yihuoguë cabi:

—Mësacua yua bonsere sama'ijë'ën. Bonse turubë, aon, curi, ja'anre sama'ijë'ën. Mësacua ro'ojën sai turubëan se'gare saijë'ën. ⁹Guëon ju'i pe'perëanre ju'ijë'ën. Te'e ëntë sara can ju'ijë'ën. Samu caña sama'ijë'ën. ¹⁰Mësacua yua huë'e jobona ti'anni, ba huë'e jobobi saiye tëca te'e huë'e se'gare ba'ijë'ën. ¹¹Yequërë baru bainbi mësacuani bojomajën, mësacua coca quëani achoyete achaye güejën ba'itoca, barubi quëñëni saijë'ën. Saijën, bacuabi ëñajëna, mësacua guëon ba'i ya'ore cue'nconi tonjë'ën. Ja'nca yo'otoca, bacuabi bacua gu'a jucha yo'ose'ere masiyë. Ja'nca yo'ocua banica, Sodoma, Gomorra, ja'anruan bain bënni senjoja'ñe'ru, bacua yua quë'rë ta'yejeiye bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë, yihuoguë cabi Jesús.

¹²Ja'nca caguëna, bacuabi sani, Riusu cocare bainni quëani achohuë:

—Mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere beorure jo'cani, mame recoyo re'huani ba'ijë'ën, quëani achojën saë'ë.

¹³Ja'nca quëani achojën, gu'a huati hua'ire ai ta'yejeiye etoni saojën, olivo hui'yabebi jañuni tonjën, rau ju'incua ai ta'yejeiye huachojën baë'ë.

La muerte de Juan el Bautista

¹⁴Ja'nca yo'ojëna, bain ta'yejeiye ëjaguë Herodes hue'eguëbi achabi. Si'a bainbi Jesús yo'oye porese'ere achani masihuë. Herodesbi ja'anre achani, coca cabi:

—Juan Bautizaguë'bi ba'iji baguë. Junni huesësi'quëta'an, baguë yua go'ya raimaquë. Ja'nca go'ya raiguëbi baguë ta'yejeiye masini ëñoñe poreji, cabi.

¹⁵Caguëna, yequëcuabi:

—Riusu ira bainguë raosi'quë Elías'bi ba'iji, cahuë.

Cajëna, yequëcuabi:

—Banji. Yequë'bi. Riusu ira bain raosi'cua ba'icua, te'eguëbi ba'iji, cahuë.

¹⁶Cajëna, Herodesbi achani cabi:

—Banji. Juan'bi ba'iji. Baguë sinjobëte tÿoye guansehuë yë'ë. Guanseguëna, yurera go'ya rajl'i baguë, cabi.

¹⁷Herodes yua ru'ru Juanre preso zeanni, ya'o huë'ena guaoye guansebi. Herodías ro'ina ja'nca yo'obi. Ja'ango yua Herodes yo'jeguë Felipe rënjo ba'isi'cobi ba'igona, Herodes yua bagote tëani babi. ¹⁸Tëani baguëna, Juanbi baguëni bëinguë cabi:

—Më'ë yo'jeguë rënjore sëani, bagote tëani baye porema'iñë më'ë, cabi.

¹⁹Caguëna, Herodíasbi yua Juanni bëingo, Baguëni huani senjoza cagoreta'an, Herodesbi ënsebi. ²⁰Juan ba'iyete ëñani, re'o bainguë, jucha beo hua'guë ba'iguëna, Herodesbi ja'anre masiguë, bagote ënsebi. Juanbi Riusu cocare quëani achoguëna, Herodesbi ro huesë ëaye achaguëta'an, baguëni bojoguë achabi. ²¹Ja'nca bagote ënseguëna, jë'te ba'iguëna, Herodíasbi Juanni huani senjoñe poreyete ro'tago. Herodes tÿ'ya raisi tÿcahuë'ru ba'iyë ti'anguëna, Fiestare yo'oza caguë, baguë yo'je ëjacua, baguë soldado ëjacua, Galilea ëjacua, bacuare choini, aon fiestare yo'obi. ²²Ja'nca yo'oguëna, Herodías mamaco, romi zingobi fiesta yo'oruna cacani pairagona, Herodes, baguë choisi'cua naconi, bacuabi bagoni ai ëa ëñani bojohuë. Pairani tÿjigona, Herodes yua bagoni cabi:

—Më'ëbi gue gu'a ma'carëanre sentoca, më'ëna ro insiyë yë'ë. ²³Ro coquema'iñë yë'ë. Më'ëbi yëtoca, yë'ë guanse jobore cuencueni, jobo ba'iyë tÿca më'ëna ro insiyë yë'ë, cabi.

²⁴Caguëna, bagobi etani, bago pë'cagoni senni achago:

—Mamá, ¿guere seña'ne yë'ë? senni achago.

Senni achagona, Herodíasbi sehuogo:

—Juan Bautizaguë sinjobëte senjë'ën, sehuogo.

²⁵Ja'nca sehuogona, ba romi zingobi ja'ansirën Herodesna go'ini, baguëni sengo quëago:

—Juan Bautizaguë sinjobëte tëyøjë'ën. Tëyoni ja'nrëbi, guëna re'ahuana tëoni, yurera'rë yë'ëna rani ëñojë'ën, cago sengo bago.

²⁶Ja'nca sengona, Herodesbi ai sa'nti hua'guë runji'i. Ja'nca ruinguëta'an, baguë ganreba case'e'ru tin yo'oye yëmaji'i, baguë gajecua achasi'cuare sëani. ²⁷Ja'nca ba'iguëna, Herodes yua ja'ansirën soldadote choini, Juan sinjobëte tëyoni rajë'ën caguë guansebi. ²⁸Guanseguëna, soldadobi ya'o huë'ëna sani, Juan sinjobëte tëyoni, guëna re'ahuana tëoni, Herodesna rani jo'cabi. Jo'caguëna, Herodes yua ba romi zingona insiguëna, bago'ga sani, bago pë'cagona jo'cajaco'ë.

²⁹Jo'cagona, ja'nrëbi, Juanre consi'cuabi baguë huani senjose'ere achani, baguë ga'nihuëte injën raë'ë. Rani, baguë ga'nihuëte sani tanhuë.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

³⁰Ja'nrëbi jë'te, Jesús bain cuencueni saosi'cuabi se'e baguëna në'ca rani, bacua yo'ojën ba'ise'e, bacua ye'yojën ba'ise'e si'aye baguëni quëani achohuë. ³¹Quëani achojëna, Jesusbi bacuani cabi:

—Re'oji. Yureca rajjë'ën. Bain beoruna sani, bëani huajëñu, cabi.

Ai jai jubë bainbi ëñajën, rajjën ba'ijëna, Bacuare conñu cajën yo'ojën, bacuabi yuta bacua aon aiñe poremaë'ë. Ja'nca sëani, Jesusbi bëani huajë cocare bacuani cabi. ³²Cani, bacua se'gare sabi. Sani, yoguna cacani, bain beo re'otona saë'ë. ³³Saijëna, ai jai jubë bainbi bacuare ëñani, Jesusre masini, bacua saija'runa ma'abi ru'ru sani ti'anhuë. Si'a joboña bainbi sani, baruna ti'anni ëjohuë. ³⁴Ëjojëna, ja'nrëbi, Jesusbi ti'anni, yogubi etani mëni, ai jai jubë bain raisi'cuani ëñabi. Ja'nca ëñani, bacuare ai oire babi. Oveja hua'na cuiraguë beocua'ru ba'iye ëñoñë bacua caguë, bacuani ai ba'iye coca yihuo bi'rabi. ³⁵Yihuoni na'ljaiguëna, baguëre concuabi rani, baguëni coca cahuë:

—Yua na'lji. Ën re'oto yua bain beo re'oto sëani, ³⁶bainre go'i güesejë'ën. Bacua yua cueñe ba'i huë'e jo'borëanna sani, bacua cainruan, bacua aon aiñe, ja'anre cu'eja'bë caguë, bacuare go'i güesejë'ën. Aon beocua'ë bacua, cahuë.

³⁷Cajëna, Jesús sehuobi:

—Mëscua se'gabi bacua aonre aonjë'ën, sehuobi.

Sehuoguëna, bacua senni achahuë:

—¿Yua yëquëna sani, samu cien denario so'coña ro'iye aonre coni rani bacuani año yëguë më'ë? senni achahuë.

³⁸Senni achajëna, Jesusbi sehuoguë senni achabi:

—¿Mësacua jo'jo aonbëan quejeibëan baye'ne? Sani ëñajë'n, cabi.
Caguëna, sani ëñani rani quëahuë:

—Te'e ëntë sarabëanre bayë. Samu ziaya hua'ire'ga bayë yëquëna, quëahuë.

³⁹Quëajëna, Jesusbi si'a bainni guansegüë cabi:

—Mësacua yua jubëan në'cani, re'lo tayahuëanna bëani huajëjë'n, cabi.

⁴⁰Caguëna, yequëcua cien ba'icua'ru ba'ie, yequëcua cincuenta ba'icua'ru ba'ie, jubëan në'cani bëahuë. ⁴¹Bëajëna, ja'nrëbi, Jesús yua ba te'e ëntë sara jo'jo aonbëanre, ba samu ziaya hua'ire inni, mëiñe ëñani, Riusuni bojoguë, Surupa cabi. Cani, aonbëanre jë'yeni, baguëre concuana insibi, bainni aoñete. Insini, güina'ru, ba samu ziaya hua'ire inni jë'yebi, si'a hua'na aiñete. ⁴²Ja'nca jë'yeni aonni, si'a hua'nabi anni yajihuë. ⁴³Anni yajirena, ja'nrëbi, Jesusre concuabi ba aon anni jëhuasi mi'chirëanre chiani, ziaya hua'i mi'chirëanre chiani, si'a sara samu jë'eñana bu'ie ayahüë. ⁴⁴Ba aon ainsicua, ëmëcua se'gare cuencueto, cinco mil baë'ë.

Jesús camina sobre el agua

⁴⁵Ja'nrëbi jë'te, Jesusbi baguëre concuani guansegüë cabi:

—Mësacua yua yoguna cacani, Betsaida huë'e jobona je'enni, ru'ru saijë'n. Yë'ëbi yua bainre bacua huë'eñana go'i güeseyë, guansegüë cabi.

⁴⁶Caguëna, baguëre concuabi saë'ë. Saijëna, baguë yua bainre go'i güeseni, ja'nrëbi cubëna mëni, Riusu naconi ujabi. ⁴⁷Ujaguë na'iguëna, ñami ti'anguëna, Jesusbi cubëte te'e hua'guë ba'iguëna, baguëre concuabi jobo zitarate ba'ijën, go'ie tutuguëna, ai jëja ro'ajën, ro guajahuë.

⁴⁸Guajajën ñatajaijëna, ñata ñami ba'iguëna, Jesusbi ëñani, bacua ba'iru tëca zitara canja'an ganiguë raji'i. Rani, bacuare tayojeiye saiye'ru ëñoguëna, ⁴⁹bacuabi ëñani, Huatibi raiji ro'tajën, ⁵⁰ai quëquëreba quëquëjën, ai jëja güihuë. Güijëna, Jesusbi bacuani cabi:

—iMësacua jëja recoyo bajë'n! iYë'ë'ë! iQuëquëye beoye ba'ijë'n! cabi.

⁵¹Cani ja'nrëbi, bacua yoguna cacaguëna, tutubi carajaji'i. Carajaquëna, bacuabi gue ro'taye beoye ai ëñajën rën'ë. ⁵²Ëñajën rëinjën, Jesús ta'yejeiye yo'oni ëñoguë ba'ise'e, bain jubë aongüë ba'ise'e, ja'anre te'e ruiñe ye'yemaë'ë. Yuta bacua ye'yeni si'a recoyo ro'taye ai carabi bacuare.

Jesús sana a los enfermos de Genesaret

⁵³Ja'nrëbi, zitarate je'enni, Genesaret yijana ti'anhuë. Ti'anni, yogute gueonni, ⁵⁴mëijëna, bain hua'na baru ba'icubi Jesusre ëñani masihuë.

⁵⁵Masini ja'nrëbi, si'a ca'ncoñabi bacua ju'incuare camañare uinjëna, Jesús ba'irute quëajëna, baguëna cuanni rahuë. ⁵⁶Ja'nca rajëna, bacuare huachobi. Si'a baru ba'i huë'e joboñana ti'anni, huë'e joboña

ca'ncoñana ti'anni ba'iguëna, bacua rau ju'incuare rani, bacua huè'e jobo ma'a yëruhuana uanni ëjoni, Jesusbi raiguëna, Mè'è can na'mi se'gare pa'roni huajëja'bë cajën, Jesusni sen'è. Senjëna, si'acua baguëni pa'rocuabi huajë hua'na go'ya raè'è.

Lo que hace impuro al hombre

7 ¹Ja'nrëbi, fariseo bainbi ira coca ye'yocua naconi, Jerusalemni rani, ²Jesure concuare ëñato, yequëcuabi bacua ëntë saraña si'si sarañare bajën, bacua aonre ainjën baè'è. Ëntë abuma'isi'cuare sëani, fariseo bainbi bacuani bëinjën ëñahuë. ³Fariseo bain, si'a judío bainbi bacua aonre aife yëto, ru'ru ai tayejeiye ëntë abuyë. Bacua ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e'ru güina'ru yo'ojën ba'iyë. ⁴Aon coruna sani rani, bacua ëntë yua re'oye abuma'itoca, bacua aonre ainma'inë. Ro bacua ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e'ru yo'ojën, bacua gono ro'rohuëanre zoaye, bacua sotoroanre, bacua guënaroanre re'oyera zoaye, ja'anre ai cuirajën yo'oyë. ⁵Ja'nca yo'ojën ba'icua, fariseo bain, ira coca ye'yocua, bacuabi Jesure tëhuoni, baguëni senni achahuë:

—¿Mè'ère concua queaca yo'ojën, mai ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e'ru tin yo'oye'ne? Ro si'si ëntë sarañate bajën, bacua aonre ainjën, ai gu'aye yo'oyë, senni achajën bën'è.

⁶Ja'nca bëinjëna, Jesusbi sehuobi:

—Mësacua re'o bain ba'iyë yëquëna cajën, ro coqueyë. Riusu ira bainguë raosi'quë Isaías hue'eguëbi mësacua ba'iyete ro'tani, ai masiye toyani jo'cabi:

Judío bainbi Riusuni te'e ruiñe ëñañe'ru ëñojën, ro bacua yi'oboan se'gabi ro re'oye achoye cajën, ro coqueyë.

Ja'nca cajën, bacua recoñoabi baguëni ro'tamajën ba'iyë.

⁷Ro coquejën, Riusuni ro gugurini rëanjën ba'iyë.

Ro bain ro'tase'e se'gare ye'yojën, Riusu cocareba'ë cajën, ro coqueyë, toyani jo'cabi Isaías.

⁸Mësacua'ga Isaías toyani jo'case'ru güina'ru yo'ojën, ro coquejën ba'iyë. Riusu cocarebare ro jo'cani senjojën, ro bain yo'ojën ba'iyë'ru yo'ojën ba'iyë. Mësacua ocobëan, uncu ro'rohuëan, ja'anre re'oye zoañu cajën, ro mësacua ira bain yo'ojën ba'ise'e'ru güina'ru ro ta'yejeiye yo'ojën ba'iyë.

⁹Mësacua ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e'ru güina'ru yo'oñu cajën, Riusu coca guanseni jo'case'ere ro jo'cani senjohuë mësacua. ¹⁰Riusu bainguë Moisesbi coca guanseni jo'cabi: “Mè'è pë'caguë, mè'è pë'cago, bacuare te'e ruiñe ëñaguë ba'ijëlën. Bainguëbi baguë pë'caguë sanhuëni gu'aye catoca, baguëni huani senjojëlën” guanseni jo'cabi. ¹¹Ja'nca guanseni jo'caguëta'an, mësacuabi ro tin ye'yojën, bainre ñaca cayë: “Mësacuabi mësacua pë'caguë, pë'cago, bacuani: Yè'è baye si'aye Corbán

ba'iji. Riusuna insise'e'ë cayë. ¹²Ja'nca insise'ere sëani, mësacua insiye porema'iñë, ja'anre catoca, mësacua pë'caguë sanhuëni conni cuiraye yo'oma'ijë'ën.” Ja'an cocare huacha ye'yojën ba'iyë mësacua. ¹³Ja'nca ye'yojën, Riusu coca guanseni jo'case'ere ro carajei güesejën, ro mësacua ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'ere ro ye'yojën ba'iyë. Ja'nca yo'ojën, mësacua yequë yo'o ai ta'yejeiye ro yo'oreba yo'ojën ba'iyë, cabi Jesús.

¹⁴Ja'nca cani, ja'nrebi, bainre se'e choini, bacuani yihuoguë cabi:

—Mësacua si'acua yë'ëre achani ye'yejë'ën. ¹⁵Bain aon ainse'ebi gu'a bain'ru ruiñe beoye ba'iyë. Bain recoyo ro'tani case'e se'ga, ja'an se'gabi gu'ajeijën ba'iyë. ¹⁶Mësacua ganjo banica, achani ye'yejë'ën, cani achobi.

¹⁷Ja'nca cani, ja'nrebi, bainre jo'cani, baguë hu'ëna go'ini cacaguëna, baguëre concuabi baguë ye'yo coca yure case'ere senni achahuë. ¹⁸Senni achajënna, Jesús sehuobi:

—¿Mësacua'ga ro huesë ëaye achare? Ja'nca ba'itoca, mësacua te'e ruiñe achani ye'yejë'ën. Bain aon ainse'ebi bacuani gu'aye yo'o güesema'iji. ¹⁹Bain aon ainse'ebi bacua recoyona ti'anma'iji. Guëtabë se'gana ti'anni, ja'nrebi, ro anni saoye se'gabi etani huesëji, sehuobi.

Ja'nca sehuoguë, si'a aon re'o aon ba'iyë cabi. ²⁰Ja'nca cani, bacuani yihuoguë quëabi:

—Bain recoyo ro'tani yi'obobi case'e, ja'anbi cajën, ro gu'ajeijën ba'iyë. ²¹Bainbi ro recoyo ro'tajën, gu'aye se'gare ro'tani gu'aye yo'ojën ba'iyë. Ëmëcua, romicua, sa'ñeña ro yahue bajën, ro a'ta yo'ojën, ²²bonsere ro ëa ëñajën, bainre gu'aye cajën, bacua se'gare'ru huanone ro'tajën, ro huesë ëaye yo'oreba yo'ojën ba'iyë. ²³Ja'nca gu'aye ro'tajën, recoyo se'gabi ro'tani yo'ojën, gu'ajeijën ba'iyë bain hua'na, yihuoguë quëabi Jesús.

Una extranjera que creyó en Jesús

²⁴Ja'nrebi, Jesusbi sani, Tiro, Sidón, ja'anruan ba'i yijana ti'anbi. Ti'anni, Bainbi yë'ë enjo'on ba'iyete achama'ija'bë caguë, baru ba'i hu'ëna cacani, te'eguë ba'iyë ro'tabi. Ja'nca ro'taguëta'an, te'eguë ba'iyë poremaj'i. ²⁵Yeco romigobi baguë ba'iyete achani, baguëna rani, baguë guëon na'mina gugurini rëango. ²⁶Judía baingo beogo. Tin baingo, Sirofenicia baingo ba'igona, bago zin hua'gobi gu'a huati cacasi'co baco'ë. Ja'nca ba'igona, pë'cagobi Jesusna rani, bago gu'a huati etoni saoye senco'ë. ²⁷Sengona, Jesusbi ye'yo cocabi sehuobi:

—Yë'ë bain se'gare coñe bayë ru'ru. Tin bainre ru'ru contoca, gu'aji. Bain zin hua'na aonre tëani, jo'ya yai hua'nana aone, ja'nca yo'otoca, gu'aji, sehuobi.

²⁸Sehuoguëna, bagobi cago:

—Te'e ruiñe cahuë më'ë Ëjaguë. Ja'nca caguëta'an, zin hua'nabi aonre ainjën, bacua aon zi'ngare mesa yijacuana tonjënna, jo'ya yai hua'nabi chiani aiñë, cago.

²⁹Ja'nca cagona, Jesusbi bagoni quëabi:

—Ai re'oye sehuohuë mè'ë. Ja'nca sëani, mè'ë huë'ena go'ijj'ën. Gu'a huatibi mè'ë zin hua'gore gare jo'cani saji'i, quëabi.

³⁰Quëaguëna, bagobi go'ini ëñato, zin hua'gobi camate unco'ë. Gu'a huati gare etani saisi'quëbi baji'i.

Jesús sana a un sordomudo

³¹Ja'nrëbi, Jesús yua Tirobi sani, ja'nrëbi Sidonbi sani, Decápolis huë'e joboñabi sani, Galilea zitarana ti'anbi. ³²Ti'anguëna, yequëcuabi bacua bainguëte baguëna sani ëñohuë. Ja'anguë yua ganjo achama'iguë, hue'nhue coca caguë baji'i. Ja'nca ba'iguëna, baguëte ëñojën, Jesús ëntë sarabi pa'róni huachoye sen'ë. ³³Senjënna, Jesusbi baguëte bain ba'irubi quëñoni, ca'ncona sabi. Sani ja'nrëbi, baguë mëoñoabi yua ba bainguë ganjoroanna guioni, ba bainguë zemeñoa gore tonni tëobi. ³⁴Ja'nca yo'oni ja'nrëbi, mëiñe ëñani, ba bainguëni oire bani, ja'nrëbi:

—iEfata! cabi. Bain cocabi cato, iJa'anse'e ti'jija'guë! cabi.

³⁵Ja'nca caguëna, ba bainguë ganjo, baguë zemeño, yua ja'anse'e ti'jiguëna, baguë yua huajë raji'i. Re'oye coca caye porebi. ³⁶Ja'nca huajë raiguëna, Jesusbi bain hua'nani guansegüë, “Yequëcuani gare quëani achoma'ijj'ën” guansegüë cabi. Cani, quë'rë guansese'eta'an, ba hua'nabi quë'rë cani achohuë. ³⁷Ja'nca cani achojën, ai ëama'iñereba ëñajën rëinjën, coca cahuë:

—Baguë yo'o yua si'aye ai re'oye yo'oji. Ja'nca yo'oguëna, ganjo achama'icuaabi achaye poreyë. Yi'o ma'tëbë ba'icua'ga coca caye poreyë, cajjën bojohuë.

Jesús da de comer a cuatro mil personas

8 ¹Ja'nrëbi, ja'an umuguseña ba'iguëna, ai jai jubë bainbi ñë'ca rajjënna, bacua aon aiñe beobi. Beoguëna, Jesusbi baguëre concuare choini, bacuani cabi:

²—Ën bainbi samute umuguseña yë'ë naconi ba'ijjën, aon aiñe beojënna, bacuani ai oire bayë yë'ë. ³Bacua huë'ena go'i güesetoca, bacua yua ro aon gu'ana ju'incuabi ma'ana ro pa'npani gurujaiyë. Yequëcua yua ai so'o raisi'cua ba'iyë, cabi.

⁴Caguëna, baguëre concuabi sehuoye senni achahuë:

—Yua ën re'oto beo re'oto ba'iguëna, ¿guere bacuani aon aoñe'ne mai? senni achahuë.

⁵Senni achajënna, Jesusbi bacuani senni achabi:

—¿Mësacua jo'jo aonbëan quejeibëanre baye'ne? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Te'e ëntë sara samubëanre bayë, sehuohuë.

⁶Sehuojëna, ja'nrëbi, Jesusbi bainre yua yijana bëaye guansebi. Ja'nca guanseni, ba aonbëan te'e ëntë sara samubëanre inni, Riusuni Surupa cani, ba aonbëanre jë'yeni, baguëre concuana insibi. Insiguëna, bacuabi yua bain hua'nana huo'hueni insihuë. ⁷Ziaya hua'ire'ga samu rëño hua'nare bahuë. Ja'an hua'ire Jesusna insijëna, Jesusbi ba hua'ire re'oye cani, baina huo'hueye guansebi. ⁸Guanseguëna, si'a hua'nabi aon anni yajihuë. Anni yajirena, ja'nrëbi, aon anni jëhuase'ere chiani, te'e ëntë sara samu jë'eña bu'iyè ayahuë. ⁹Ba aon ainsi'cuare cuencueto, cuatro mil ba'icua'ru ba'ë. Ja'nrëbi, Jesús yua bacuare go'i coca cani, ¹⁰baguëre concua naconi yoguna cacani, Dalmanuta yijana sa'ë.

Los fariseos piden una señal milagrosa

¹¹Sani ti'anjëna, ja'nrëbi, fariseo bainbi Jesusre tëhuo rani, baguëni coca senni acha bi'rahuë. Baguëni huacha sehuo güeseñu cajën, baguëni: “Ta'yejeiye yo'o yo'oni ënojë'n. Guënamë re'otobi etoni ënojë'n” senni achahuë. ¹²Senni achajëna, Jesusbi ai sa'ntiguë, bacuani bëinguë cabi: —¿Mësacua queaca ro'tajën, ta'yejeiye yo'o yo'oni ënojë'n yë'ère caye'ne? Mësacuanì ganreba caguë quëayë. Ta'yejeiye yo'o yua mësacuanì gare ënoma'iñë yë'ë, cabi.

¹³Cani ja'nrëbi, bacuare jo'cani, yoguna se'e cacani, zitara të'huina se'e je'enni saji'i.

La levadura de los fariseos

¹⁴Ja'nca saiguëna, baguëre concuabi yogute ba'ijën, aonre saye huanë yehuë. Te'e jo'jo aonbë se'gare bahuë. ¹⁵Ja'nca bajëna, Jesusbi bacuani guanseguë cabi:

—Mësacua ëñare bajë'n. Fariseo bain, Herodes bain, bacua aon huo'coye ro'tamajën ba'ijë'n, guanseguë cabi.

¹⁶Caguëna, baguëre concuabi sa'ñeña coca ca bi'rahuë:

—Aonre saye huanë yesi'cua sëani, ja'anre maini guanseguë cabi baguë, cahuë.

¹⁷Cajëna, Jesusbi bacuani bëinguë cabi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, aonre saye huanë yehuë caye'ne? Mësacua yuta ye'yema'icua ba'iyë. Yuta ro huesë ëaye achajën ba'iyë. Mësacuare recoyo ro'taye ai caraji. ¹⁸Mësacua ñaco bajën, ¿guere yo'ojën ëñama'iñe'ne? Mësacua ganjo bajën, ¿guere yo'ojën achama'iñe'ne? Mësacuabi ro ro'tajën, ro huanë yejën ba'iyë. ¹⁹Yë'ëbi te'e ëntë sara jo'jo aonbëanre jë'yeni cinco mil bainre aonguëna, mësacuabi aon anni jëhuase'ere chiani, ¿quejei jë'eñara bu'iyè ayare'ne? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Si'a sara samu jë'eña, sehuohuë.

²⁰Sehuojëna, baguë yua se'e senni achabi:
—Yë'ëbi te'e ëntë sara samu aonbëanre jë'yeni, cuatro mil bainni aonguëna, mësacuabi aon anni jëhuase'ere chiani, ¿quejei jë'eñara bu'iyè ayare'ne? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Te'e ëntë sara samu jë'eña, sehuohuë.

²¹Sehuojëna, baguë yua bacuani:

—¿Yuta achama'ïne mësacua? senni achabi.

Jesús sana a un ciego en Betsaida

²²Ja'nrëbi jë'te, Betsaidana ti'anhuë. Ti'anjëna, yequëcuabi ñaco ëñama'iguëte Jesusna rani, Baguëte pa'róni huachojë'n, sen'ë. ²³Ja'nca senjëna, Jesusbi ñaco ëñama'iguëni ëntë sarana zeanni, huë'e jobo ca'ncona sabi. Sani ja'nrëbi, baguë ñacona gore tonni tëoni, baguë ëntë sarañabi baguëna pa'róni, ja'nrëbi, baguëni coca senni achabi:

—¿Më'ë guere ëñaguë'ne? senni achabi.

²⁴Senni achaguëna, ñaco ëñama'iguëbi sëtani ëñani sehuobi:

—Bainre ëñañë yë'ë. Bain ganicua ba'icua'reta'an, sunquinëa ba'iyè'ru yë'ère ëñoñë, cabi.

²⁵Caguëna, ja'nrëbi, Jesús yua se'e baguë ëntë sarañabi baguë ñacona pa'roguëna, baguëbi se'e sëtani ëñato, si'aye te'e ruiñe ëñaguë baji'i. Gare huajë raisi'quë baji'i. ²⁶Ja'nca ba'iguëna, Jesús yua baguëni cabi:

—Ba huë'e jobona se'e saima'ijj'ën. Yë'ë yure huachose'ere yequëcuani gare quëaye beoye ba'ijj'ën caguë, më'ë huë'ena go'ijj'ën guanseni jo'cabi Jesús.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

²⁷Ja'nrëbi jë'te, Jesús, baguëre concua naconi, bacuabi yua Cesarea Filipo huë'e joboña tëca sa'ë. Sani, ma'abi ganijëna, Jesusbi baguëre concuani coca senni achabi:

—Bainbi yë'ère coca cajën, ¿gueguëguë'ne yë'ère caye'ne? senni achabi.

²⁸Senni achaguëna, sehuohuë:

—Yequëcuabi më'ère cajën, Juan Bautizaguë'bi, më'ère cayë.

Yequëcuabi, Elías'bi, më'ère cayë. Yequëcuabi, Riusu banguë raosi'quë'bi, më'ère cayë, sehuohuë.

²⁹Sehuojëna, bacuani se'e senni achabi Jesús:

—Mësacua'ga cajën, ¿gueguëguë'ne yë'ère caye'ne? senni achabi.

Senni achaguëna, ja'nrëbi, Pedrobi sehuobi:

—Më'ë yua Riusu Raosi'quëreba'ë. Ba Cristo ba'iguë'ë më'ë, sehuobi.

³⁰Ja'nca sehuoguëna, Jesusbi bacuani guansegüë:

—Mësacua yua ja'anre yequëcuani gare quëaye beoye ba'ijj'ën, cabi.

Jesús anuncia su muerte

³¹Ja'nrëbi, baguëre concuare yihuoguë ca bi'rabi:

—Yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quëreba sëani, ai ta'yejeiye ja'siye ai yo'oye bayë yë'ë. Israel bain ira ëjacua, pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, ja'ancuabi yë'ëre ai je'o bajën, yë'ëni huani senjoja'cua'ë. Huani senjocuata'an, samute umuguseña ba'ini, go'ya raija'guë'ë yë'ë caguë, bacuani te'e ruiñera quëabi.

³²Ja'nca quëaguëna, Pedro yua baguëte ca'ncona sani, baguëni ai bëinguë cabi. ³³Caguëna, Jesusbi yua baguë yequë concuana bonëni, Pedroni bëinguë sehuoguë cabi:

—iQuëñëni saijë'ën! iZupai huati caye'ru cayë më'ë! Riusu ro'taye'ru tin ro'tayë më'ë. Ro bain ro'taye'ru te'e ro'tayë më'ë, cabi Jesús.

³⁴Caní ja'nrëbi, baguëre concua, bain hua'na baru ba'icua, bacuare choini, bacuani coca yihuoguë quëabi:

—Bainbi yë'ëni te'e coñe yëtoca, bacua ba'iyete ro'tama'ijën ba'ija'bë. Bainbi crusu sa'cahuëna ju'iñe ro'tani, yë'ë naconi te'e ganijën raija'bë. ³⁵Ro bacua ba'iyë se'gare ro'tatoca, bacuabi huesëni si'ayë. Yë'ë ba'iyë, Riusu cocareba, ja'anre quëani achojën, ja'an ro'ina junni huesëtoca, bacuabi go'ya rani huajëreba huajëja'cua'ë. ³⁶Bainbi si'a ën yija ba'iyete coní bani, ja'nrëbi junni huesëtoca, bacua bonsere baye gare porema'iñë. Ro guaja yo'o yo'osi'cua ba'iyë. ³⁷Bacuabi gare se'le go'ya rani bonse baye gare porema'iñë. ³⁸Yë'ëre gu'a güeni senjoñe ro'tatoca, yë'ë cocareba ye'yose'ere gu'a güeni senjoñe ro'tatoca, yë'ë'ga bacuare güeni senjoja'guë'ë. Ën yija bainbi ai gu'aye yo'ojën, sa'ñeña ro a'ta yo'ojën ba'ijëna, mësacuabi bacua naconi te'e conjën ba'itoca, yë'ë bënni senjo umuguse ti'anguëna, mësacuare güeni senjoja'guë'ë yë'ë. Yë'ë yua Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi, yë'ë Taita Riusu naconi, baguë guënamë re'oto yo'o con hua'na naconi, ai ta'yejeiye ai go'sijeie raiguë, yë'ë bainrebare inguë raija'guë'ë yë'ë, yihuoguë quëabi Jesús.

9 ¹Ja'nca quëani, ja'nrëbi, bacuani se'e yihuoguë cabi:

—Mësacuani ganreba quëayë yë'ë. Mësacua jubë ba'icua yequëcua ënjo'on nëcacuabi yuta junni huesëma'iñë. Ru'ru, Riusubi ënjo'ona ti'anni, baguë ta'yejeiyereba yo'oye poreyete ëñoguëna, mësacuabi ëñaja'cua'ë, cabi Jesús.

La transfiguración de Jesús

²Ja'nrëbi, te'e ëntë sara te'e umuguseña ba'ini, Jesusbi yua ai ëmë cubëna mëji'i. Mëni, Pedro, Santiago, Juan, bacua se'gare ja'anruna mëabi. Mëani, bacuabi ëñajëna, baguë ba'iyë yua tin ëñobi. ³Baguë caña yua ai ta'yejeiye pojeiyereba ai go'sijeie cañara runji'i. Caña

zoacua si'acuabi baguë cañate zoatoca, ta'yejeiye pojei caña zoaye gare porema'iñë. ⁴Ja'n'rëbi, Elías, Moisés, bacuabi gaje meni nëcahuë. Jesús naconi coca cajën nëcahuë. ⁵Ja'nca nëcajënna, Pedrobi Jesusni cabi:

—Èjaguë, imaibi ënjo'onre ba'ijënna, ai re'oye ba'iji! Ja'nca sëani, samute huë'erëandre yo'oñu. Te'e huë'erë më'ëna yo'ocaiyë. Te'e huë'erë Moisesna yo'ocaiyë. Te'e huë'erë Elíasna yo'ocaiyë, cabi.

⁶Jesure concuabi ai quëquësi hua'na ba'ijënna, Pedrobi ro huesë ëaye coca cabi. ⁷Caguëna, ja'n'rëbi, oco picobi nëca meni, si'acuare na'oguëna, picobë sa'nahuëbi bain coca achoni raobi:

—Ènquë yua yë'ë Zin'bi. Yë'ë ai yësi'quë'bi. Baguëbi coca caguëna, mësacua achajën ba'ijë'ën, achoni raobi.

⁸Ja'nca achoni raoguëna, ba hua'nabi bonëjeiñe ëñani, Jesús se'gare ëñahuë. Yequëcuabi gare beohuë.

⁹Ja'n'rëbi, cubëbi gajejën, Jesusbi bacua ëñase'ere yequëcuani quëani achoye beoye ba'ijë'ën guansegüë cabi. Yë'ë, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëbi junni tonni go'ya raiguëna, ja'n'rëbi, yequëcuani quëani achojë'ën cabi. ¹⁰Ja'nca caguëna, bacua se'gabi bacua ëñase'ere yahue masijën, yequëcuani quëani achomaë'ë. Quëani achoma'icua'ga yua sa'ñeña coca senni achajën, baguë junni tonni go'ya raiye caguë, guere caguë'ne, sa'ñeña senni achajën baë'ë. ¹¹Ja'nca senni achajën, ja'n'rëbi Jesusni senni achahuë:

—Ira coca ye'yocuabi, Elíasbi ru'ru ti'an raiye ba'iji cajën, ¿guere ro'tajën caye'ne? senni achahuë.

¹²Senni achajënna, baguë sehuobi:

—Te'e ruñe cayë bacua. Elíasbi ru'ru ti'an raiye ba'iji. Si'aye mame re'huaguë raiji. Ja'nca re'huaguë raiguëta'an, Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, yë'ë ba'iyere'ga quëaji. Yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëbi ai ta'yejeiye ja'siye ai yo'oguë ba'iguëna, yequëcuabi yë'ëni je'o ëñajën ba'ija'cua'ë. ¹³Elías ba'iyete cato, mësacuaní ñaca quëayë yë'ë. Yua ti'an raisi'quë'bi bajji'i. Ja'nca ba'iguëna, Elíasre je'o bacuabi ro bacua gu'a ëase'e'ru baguëni güina'ru gu'aye yo'ojën baë'ë, sehuoguë quëabi Jesús.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu impuro

¹⁴Ja'n'rëbi jë'te, baguë yequë concua ba'iruna ti'anni ëñato, ai jai jubë bain, ira coca ye'yocua naconi baë'ë. Ira coca ye'yocuabi yua baguëre concua naconi bëin coca cajën baë'ë. ¹⁵Ja'nca ba'ijën, ja'n'rëbi, Jesusni ëñani, si'a bainbi ai ëñajën reinjën, baguëna besa sani saludahuë.

¹⁶Saludajënna, Jesusbi baguëre concuani senni achabi:

—¿Mësacua yua gue coca bacua naconi cajën ba'iyene? senni achabi.

¹⁷Senni achaguëna, yequë bainguë ba jubë bain naconi ba'iguëbi sehuoguë quëabi:

—Ējaguë, yè'è zin hua'guëte mël'ëni ëñoguë raë'ë. Gu'a huati cacasi'quë sëani, yi'o ma'tëbë ba'lji. ¹⁸Baguëbi pasiaguë saiguëna, ba huatibi baguëni hue'nhue yo'oni, baguëte yijana ro jëjoni saoni taonguëna, baguë yi'obobi chiru mëani to'inji. Mëani tonni, gunjire ai jëja guëonni, si'a ga'nihuë garani, ai yo'oji. Ja'nca ba'iguëna, më'ère concuanni huati etoye sen'ë yè'ë. Senguëna, bacuabi etoye poremaë'ë, cabi baguë.

¹⁹Caguëna, Jesusbi ai sa'ntiguë, baguëre concuani cabi:

—iYè'ëni si'a recoyo ro'taye ai caraji mësacuaire! iRo bain ro'taye'ru ro'tajën ba'iyë mësacua! ðMësacua ye'yeyete quejei zoe yuta ëjoye ba'iyë'ne yè'ë? Ba hua'guëre yua yè'ëna rajë'ën, cabi.

²⁰Caguëna, ba zin hua'guëre rajëna, ba gu'a huatibi Jesusni ëñani, zin hua'guëni ai jëja hue'nhue yo'obi. Yo'oguëna, baguë yua yijana tanni, bo'neguë uinguë, baguë yi'obobi chirire mëani tonni, ai yo'obi. ²¹Ai yo'oguëna, Jesús yua baguë pë'caguëni senni achabi:

—¿Quejei zoe huatire baguë'ne baguë? senni achabi.

Senni achaguëna, pë'caguëbi sehuobi:

—Baguë zinzëna gu'a huatire baji. ²²Gu'a huatibi cue'yonica, baguëni huani senjoza caguë, yua toabo, ziaya, ja'anruanna jëjoni saoni tonji. Ja'nca ba'iguëna, më'ëbi poretoaca, yëquënanani oireba oiguë conjë'ën, cabi.

²³Caguëna, Jesús cabi:

—Më'ëbi yè'ë poreyete si'a recoyo ro'tatoca, baguëni huachoyë yè'ë. Bainbi yè'ë yo'oye poreyete si'a recoyo ro'tatoca, Riusubi bacuare si'aye yo'ocaiji, cabi.

²⁴Caguëna, ja'nrëbi, ba pë'caguëbi si'a jëja güiguë sehuobi:

—iMë'ëna si'a recoyo ro'tayë yè'ë! iMë'ëni si'a recoyo ro'taye caratoca, yè'ère oireba oiguë conjë'ën! güiguë cabi.

²⁵Caguëna, ai jai jubë bainbi nê'ca rajëna, Jesusbi ëñani, ba gu'a huatini bëinguë guanseguë cabi:

—Më'ë gu'a huati, yi'o ma'tëbë huati, ganjo achama'i güese huati, ja'an ba'iguëna, më'ëni si'a jëja guanseguë cayë yè'ë. Ba zin hua'guëre gare etani saijë'ën. Baguëte gare se'e caca raima'iguë ba'ijë'ën, cabi.

²⁶Caguëna, gu'a huatibi ai jëja güini, zin hua'guëni se'e hue'nhue yo'oni, ju'insi'quë'ru jo'cani, gare etani saji'i. Saiguëna, bain hua'nabi, Yua junji'i baguë, cahuë. ²⁷Cajëna, Jesusbi baguë ëntë sarare zeanni, baguëte huëabi. Huëaguëna, zin hua'guëbi huajë rani nëcabi.

²⁸Ja'nrëbi, Jesús yua baguë huë'ëna go'ini ba'iguëna, baguëre concuabi baguëni senni achahuë:

—¿Yëquëna hua'na guere yo'ojën, gu'a huatire etoni saoye poremate'ne? senni achahuë.

²⁹Senni achajëna, sehuobi:

—Mësacua yua aon aiñe jo'cajën, Riusuni ujureba ujajën ba'ijë'ën. Ja'nca yo'oma'itoca, ja'an huati hua'ire etoni saoye gare porema'iñë, sehuoguë cabi Jesús.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

30-31 Ja'nrëbi, bacuabi barubi sani, Galilea ma'aja'an ganijaë'ë. Jesús yua baguëre concuani coca yihuoguë sëani, yequëcuabi baguë ganiñete masima'ija'bë caguë, bacua naconi yahue ganiguë saji'i. Baguëre concuani coca yihuoguë, baguë ba'ija'yete quëabi:

—Yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëna, yequëcuabi yë'ëre preso zeanni, gu'a baina insija'cua'ë. Insijëna, bacuabi yë'ëni huani senjoja'cua'ë. Huani senjorena, ja'nrëbi, samute umuguseña ba'ini, yë'ëbi go'ya raija'guë'ë, quëabi.

32 Quëaguëna, baguëre concuabi ro huesë ëaye achahuë. Baguë coca yihuose'ere senni achaye huaji yëjën baë'ë.

¿Quién es el más importante?

33 Ja'nrëbi, bacuabi Capernaum huë'e jobona ti'anhuë. Ti'anni, bacua huë'ena cacani ba'ijëna, Jesusbi bacuani senni achabi:

—¿Mësacua gue coca cajën rate'ne? senni achabi.

34 Senni achaguëna, ro sehuoye beoye achahuë. Bacuabi ma'a raijën, bacua quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'ija'yete sa'neña ro'tajën, sa'neña cajën bëinjën raë'ë. 35 Ja'nca sëani, Jesusbi bëani, baguëre concua si'a sara samucuaire choini, bacuani yihuoguë cabi:

—Bainguëbi quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'iye yëtoca, quë'rë yo'je ba'iguë ruiñe baji. Si'a bain yo'o con hua'guë'ë cajën, si'acuani conni cuiraguë ba'ijë'n, cabi.

36 Cani ja'nrëbi, zin hua'guëre choini, bacua joborana rani nëcobi. Ja'nrëbi, baguëte cuanni, si'nquina ñoni, bacuani yihuoguë cabi:

37 —Bainbi yë'ëni re'oye yo'oni coñe ro'tatoca, zin hua'guë, ënquë ba'iguëre'ru re'oye ro'tani yo'ojën conjë'ën. Ja'nca yo'otoca, yë'ëni te'e ruiñe ëñajën ba'iyë. Yë'ëni te'e ruiñe ëñajën ba'itoca, yë'ë Taitare'ga, yë'ëre raosi'quë, ja'anguëre'ga te'e ruiñe ëñajën ba'iyë, yihuoguë cabi Jesús.

El que no está contra nosotros está a nuestro favor

38 Caguëna, ja'nrëbi, Juanbi baguëni quëabi:

—Ëjaguë, yequë bainguë Më'ëni te'e coñë yë'ë, caguëbi huati hua'ire etoni saoguëna, yëquënabi ëñahuë. Ëñani, mai naconi te'e ba'ima'iguëre sëani, baguëte ënsehuë, cabi.

39 Caguëna, Jesusbi sehuobi:

—Ja'an yo'ocuare ënsema'ijë'n. Yë'ëni coñe cacuabi ta'yejeiye yo'o yo'oni ëñoni, ja'nrëbi jë'te, yë'ëre gu'aye caye gare porema'iñë. 40 Maini gu'aye yo'omajën ba'icuabi maire te'e conjën ba'iyë. 41 Si'a bainbi,

mësacuare, Cristo bainrebare sëani, Mësacuare re'oye conñu cajën, oco se'gare mësacuana uncuatoca, Riusubi baguë ta'yejeiye insija'ye ro'tase'ere bacuana jo'caye beoye insija'guë'bi, cabi Jesús.

El peligro de caer en pecado

⁴²Cani ja'nre'bi, bacuani yihuoguë cabi:

—Zin hua'na ënquë'ru ba'icubabi yë'ëni si'a recoyo ro'tajëna, ai bojoyë yë'ë. Bainguëbi yua te'e zin hua'guë se'gani gu'a jucha yo'o güesetoca, baguëni ai bënni senjoja'guë'bi Riusu. Ru'ru, jai gata to'obëbi inni, baguë ñaje tēcana gueonni, baguëte jai ziyana senjoni rëotoca, baguëre quë'rë re'oye ba'ire'abi. ⁴³Më'ë ëntë sarabi gu'a juchare yo'o ëaye ro'tatoca, më'ë ëntë sarare tël'cani senjojë'ën. Te'e ëntë sara se'gare baguëbi Riusu ba'i jobona ti'antoca, quë'rë re'oye ba'iji. Samu ëntë sarañare baguëbi ba toana senjosi'quë ba'itoca, ai gu'aye ba'iji. Ja'an toare yayoye gare porema'iñë. ⁴⁴Baru ba'i peco hua'nabi gare carajeiye beoye ba'ijëna, baru ba'i toabi gare yayaye beoye ba'iji. ⁴⁵Më'ë guëonbi gu'a juchare yo'o ëaye ro'tatoca, më'ë guëonre tël'cani senjojë'ën. Te'e guëon se'gare baguëbi Riusu ba'i jobona ti'antoca, quë'rë re'oye ba'iji. Samu guëonare baguëbi ba toana senjonsi'quë ba'itoca, ai gu'aye ba'iji. Ja'an toare yayoye gare porema'iñë. ⁴⁶Baru ba'i peco hua'nabi gare carajeiye beoye ba'ijëna, baru ba'i toabi gare yayaye beoye ba'iji. ⁴⁷Më'ë ñacogabi gu'a juchare yo'o ëaye ro'tatoca, më'ë ñacogate rutani senjojë'ën. Te'e ñacoga se'gare baguëbi Riusu ba'i jobona ti'antoca, quë'rë re'oye ba'iji. Samu ñacogañare baguëbi ba toana senjosi'quë ba'itoca, ai gu'aye ba'iji. Ja'an toare yayoye gare porema'iñë. ⁴⁸Baru ba'i peco hua'nabi gare carajeiye beoye ba'ijëna, baru ba'i toabi gare yayaye beoye ba'iji.

⁴⁹Jo'ya hua'nare huani, Riusu misabëna uanni, toabi ëoni insito, ru'ru onhuabi so'oñe bayë. Riusu bain hua'na'ga Riusuna insisi'cua sëani, toana ëosi'cua ba'iyë'ru, yë'ë ro'ina ai yo'oye bayë. Ja'nca ai yo'ojën ba'itoca, quë'rë ai re'oye ba'iji. ⁵⁰Onhuabi so'ontoca, hua'ibi ai hua'i sënguë ba'iji. Gu'a onhua ba'itoca, onhua huanoma'iñe ba'itoca, hua'i sënma'iji. Gu'aji. Mësacua'ga ëñare bajën, recoyo gu'ajeiye beoye ba'ijë'ën. Sa'ñeña bojojën ba'ijë'ën, yihuoguë cabi Jesús.

Jesús enseña sobre el divorcio

10 ¹Ja'nre'bi jë'te, Jesusbi Capernaum huë'e jobobi sani, Judea yija, Jordán ziaya que ca'nco, ënsëguë eta rai ca'nco, ja'anruna saji'i. Sani, bainbi ñë'ca rajëna, baguë yo'oguë ba'ise'e'ru bacuani coca yihuoguë ye'yoguë baji'i. ²Ba'iguëna, fariseo bainbi ti'an rani, Baguëni huacha sehua güeseñu cajën, baguëni cocare ro coquejën senni achahuë: —¿Bainguëbi baguë rënjore jo'cani senjoñe poreguë? senni achahuë.

³Senni achajënna, Jesús sehuoguë senni achabi:

—Moisesbi coca guanseni jo'caguë, ¿guere mësacuanì guanseguë'ne? senni achabi.

⁴Senni achaguëna, sehuohuë:

—Moisés coca guanseni jo'case'ere ëñato, bain rënjore jo'cani senjoñe yëtoca, bagote senjo cocare utina toyani, bagona insijë'n, canì jo'case'e baj'i, sehuohuë.

⁵Sehuojënna, Jesús cabi:

—Mësacua achaye güecuare sëani, Moisesbi ja'an cocare mësacuanì guanseni jo'cabi. ⁶Ja'nca jo'caguëta'an, ru'rureba ba'isirën, Riusubi si'aye re'huani jo'caguë, bainre re'huaguë, ëmëguëte, romigote, re'huani jo'cabi. ⁷Ja'nca re'huani jo'cani, ën cocare guanseni jo'cabi: “Ëmëguëbi baguë pë'caguëte pë'cagote gare jo'cani, baguë rënjoni zi'inni ba'ijë'n. ⁸Ja'nca ba'iguëna, ba samucuabi te'e bainguë ba'iyë'ru ba'iyë” guanseni jo'cabi Riusu. Ja'nca guanseni jo'caguëna, bacua yua samucua ba'iyë'ru ba'ima'inë. Te'e bainguë ba'iyë'ru ba'iyë. ⁹Ja'nca ba'ijënna, Riusu re'huani zi'nzi güesese'e sëani, ro bainbi gare quë'nema'ija'bë, cabi Jesús.

¹⁰Canì, ja'nrëbi huë'ena ti'anni ba'ijënna, baguëre concuabi ba coca guansese'ere ro'tani, baguëni se'e senni achahuë. ¹¹Senni achajënna, Jesús sehuobi:

—Ëmëguëbi baguë rënjore senjoni, yeconi huejatoca, ja'anrë ba'isi'coni ai gu'aye yo'o'ji. ¹²Romigobi bago ënjëre senjoni, yequëni huejatoca, ai gu'aye yo'ogo, cabi Jesús.

Jesús bendice a los niños

¹³Ja'nrëbi jë'te, yequëcuabi bacua zin hua'nare rani, Jesusbi baguë ëntë sarañabi bacuana pa'roni, bacuare re'oye canì jo'caja'guë cajën, baguëni tëhuohuë. Tëhuojënna, Jesusre concuabi bacuani bëinjën canì ënsehuë.

¹⁴Ënsejënna, Jesusbi ëñani, baguëre concuani bëinguë cabi:

—Zin hua'nabi yë'ëna raija'bë. Bacuare ënsema'ijë'n. Zin hua'na recoyo ro'taye'ru ba'icua, ja'ancuabi Riusu ba'i jobo ba'icua'ë. ¹⁵Mësacuanì ganreba caguë quëayë yë'ë: Bainbi Riusu ba'i jobona ti'añe yëtoca, zin hua'na recoyo ro'tajën ba'iyë'ru yë'ëni si'a recoyo ro'taye bayë. Ja'nca recoyo ro'tama'icua'ë Riusu ba'i jobona gare ti'anma'ija'cua'ë, cabi Jesús.

¹⁶Canì ja'nrëbi, zin hua'nare cuanguë, baguë ëntë sarañabi bacuana pa'roni, bacuare re'o cocare canì jo'cabi.

Un hombre rico habla con Jesús

¹⁷Ja'nrëbi, Jesusbi se'e saiguëna, yequë bainguëbi baguëna huë'huë rani, baguëna gugurini rëanni, coca senni achabi:

—Ëjaguë, më'ë yua re'o bainguëre sëani, më'ëni coca senni achaguë raë'ë. Riusu ba'i jobona sani, carajeiye beoye si'arën huajëguë ba'iyete

yëyë yè'ë. Baruna ti'anto, ¿guere ru'ru yo'oye baye'ne yè'ë? caguë senni achabi.

¹⁸Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—¿Mè'ë queaca ro'taguë, yè'ëre re'o bainguë ba'iyete caguë'ne? Riusu se'ga re'oye yo'oguë'bi ba'iji. Yequëcua re'oye yo'ocua beoyë. ¹⁹Mè'ëbi carajeiye beoye huajëguë ba'iyete yëtoca, Riusu coca guanseni jo'case'ere yo'oguë ba'ijë'ën. Riusu cocare ënato, “Yequëni yeconi yahue bani a'ta yo'oma'ijë'ën. Bainre huani senjoma'ijë'ën. Bonsere jianma'ijë'ën. Yequëcua ba'iyete coquemajën ba'ijë'ën. Ro coqueye yo'oma'ijë'ën. Mè'ë pë'caguëni pë'cagoni te'e ruinë ënaguë ba'ijë'ën” ja'an cocare toyani jo'case'e ba'iguëna, mè'ëbi masiyë, sehuobi Jesús.

²⁰Sehuoguëna, ba bainguëbi cabi:

—Ëjaguë, Riusu coca guansese'ere yè'ë zinrënna achani yo'oguë ba'iyë yè'ë, cabi.

²¹Caguëna, Jesusbi baguëni oiguë ënani, baguëni yihuoguë cabi:

—Te'e yo'oye se'ga caraji mè'ëre. Mè'ë bonse si'ayete injani, bonse beo hua'nana ro insijë'ën. Ja'nca insitoca, Riusu bayete ai ta'yejeiye coreba coja'guë'ë mè'ë. Ja'nca coja'guë sëani, yè'ëre te'e congüë, ro junni tonja'guë'ru ba'iyete yè'ë naconi te'e congüë rajjë'ën, yihuoguë cabi Jesús.

²²Ja'nca caguëna, ba hua'guëbi achani, ai sa'ntiguë, ro recoyo oiguë, ai ba'iyete bonse baguëbi ro conma'iguë saji'i.

²³Saiguëna, Jesusbi bonëjeiñe ënani, baguëre concuani cabi:

—iBonse ëjacuabi Riusu ba'i jobona ti'añe yëcuareta'an, ai guaja'ë bacuare! cabi.

²⁴Ja'nca caguëna, baguëre concuabi baguë cocare achani, ai sa'nti hua'na ruën'ë. Ruinjënna, Jesusbi bacuani se'le yihuoguë cabi:

—Mami sanhuë. iBonse ba ëaye ro'tacuabi Riusu ba'i jobona ti'añe yëcuareta'an, ai guaja'ë bacuare! ²⁵Camello hua'guëbi guëna miu gojena cacaye yëtoca, ai guaja'ë baguëre. Bonse ëjaguë'ga Riusu ba'i jobona ti'añe yëtoca, quë'rë ai guaja'ë baguëre, cabi.

²⁶Caguëna, bacuabi ai achajën rëinjën, sa'ñeña senni achahuë:

—Ja'nca ba'itoca, çjarocuabi Riusu ba'i jobona ti'añe poreye'ne? Riusu bain tëani basi'cua gare beoyë, cahuë.

²⁷Cajënna, Jesusbi bacuani ënani cabi:

—Ro bain hua'na ja'ansi'cuabi ti'añe gare porema'iñë. Riusu se'gabi bacuare tëani baye poreji. Si'aye yo'oye poreguë ba'iguë'bi ba'iji baguë, cabi Jesús.

²⁸Caguëna, Pedrobi Jesusni cabi:

—Ëjaguë, yëquë'nabi yua yëquëna bonse si'aye gare jo'cani, mè'ëni te'le conjën zi'inhüë, cabi.

²⁹Caguëna, Jesús sehuobi:

—Mësacuani ganreba yihuoguë cayë yë'è: Bainguëbi baguë bonse, baguë huë'e, baguë ma'yë sanhuë, baguë yo'je sanhuë, baguë pë'caguë, baguë pë'cago, baguë rënjo, baguë zin hua'na, baguë ba'i yija, ja'anre yë'è ro'ina, yë'è cocareba quëani achoye ro'ina gare jo'cani, yë'ëni te'e congüë zil'intoca, ³⁰baguë yua quë'rë se'le yure ba'irënra cien viaje'ru quë'rë conì baja'guë'bi. Huë'ëña, ma'yë sanhuë, yo'je sanhuë, pë'cago sanhuë, zin hua'na, baguë ba'i yijaña, ja'anre ai coreba conì baja'guë'bi. Baguëña, yequëcuabi baguëni je'o bajëña, ai ja'siye aireba yo'oguë baja'guë'bi. Ja'n'rëbi, ën yija carajeirën ti'anguëña, baguë yua gare ju'inë beoye si'arën ba'ija'guë'bi. ³¹Yureña bain, ai ta'yejeiye ba'icua'bi quë'rë ëja bain ba'iye yëcuata'an, quë'rë yo'je ba'icua'ru re'huasi'cua ba'ija'cua'ë. Yure ba'icua quë'rë yo'je bain ba'icua'reta'an, quë'rë ta'yejeiye ëja bain re'huasi'cua ba'ija'cua'ë, sehuoguë cabi Jesús.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

³²Yureca, bacuabi ma'aja'an saijën, Jerusalén huë'e jobona ti'añe ro'tahuë. Jesusbi ru'ru saiguëña, baguëre concuabi quëquësi'cua ba'ijën, baguë yo'jena huaji yëjën be'teni saë'ë. Saijënna, Jesusbi bonëni, baguëre concua si'a sara samucuaire choini, yequëcua baguëre gu'aye yo'oja'yete bacuani quëani achoni, ³³bacuani yihuoguë cabi:

—Yureca, maibi Jerusalenna saijënna, mësacua masiyë. Ja'anruna ti'anjënna, yequëcuabi yë'ë, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëña, yë'ëre zeanni, pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, bacuana preso insija'cua'ë. Insijënna, bacuabi yë'ëre huani senjoñe canì, gu'a bainna insija'cua'ë. ³⁴Insijënna, gu'a bainbi yë'ëre jayajën, yë'ëni huaijën, yë'ëre go tutujën, ga'ni za'zabobi yë'ëre si'nsejën, ja'n'rëbi yë'ëni huani senjoja'cua'ë. Huani senjojënna, ja'n'rëbi, samute umuguseña ba'ini, go'ya rajia'guë'ë yë'ë, yihuoguë quëabi Jesús.

Santiago y Juan piden un favor

³⁵Quëaguëña, ja'n'rëbi, Santiago, Juan, Zebedeo mamacua ja'an hue'ecua, bacuabi Jesusna sani cahuë:

—Ëjaguë, yëquë'nabi senjënna, yëquë'nani re'oye yo'ojë'ën, cahuë.

³⁶Cajënna, Jesusbi:

—¿Mësacua guere yë'ëni senni achaye'ne? senni achabi.

³⁷Senni achaguëña, bacua cahuë:

—Yëquë'nabi më'ë go'sijei re'otona ti'anni ba'ijënna, yëquë'nani re'oye ëñani, te'leguëni më'ë jëja ca'ncona bëa güesejë'ën. Yequëni më'ë ari ca'ncona bëa güesejë'ën, cahuë.

³⁸Cajënna, Jesusbi cabi:

—Mësacuabi ro huesë ëaye senni achajën ba'iyë. Yequëcuabi yë'ëni ai ja'si yo'oni, yë'ëre huani senjoja'cua'ë. ¿Mësacua güina'ru ai ja'siye ai yo'oye poreye? caguë senni achabi.

³⁹Senni achaguëna, bacuabi:

—Ja'nca poreyë yëquëna, sehuohuë.

Sehuojëna, Jesús cabi:

—Mësacua yua yë'ë ai yo'oye ba'iyë'ru ai yo'ojën ba'ija'cuata'an, ⁴⁰yë'ë jëja ca'ncona, yë'ë ari ca'ncona bëaye, ja'anre cuencueni caye porema'iñë yë'ë. Yë'ë Taitabi ja'anre cuencueguë, baguë se'gabi ja'anruan bëani ba'ija'cuare cuencueni caja'guë'bi, cabi Jesús.

⁴¹Ja'nca caguëna, baguëre concua yequëcua si'a sara ba'icuabi achani, Santiago, Juan, bacuaní bëinsi'cua ëñahuë. ⁴²Ja'nca ëñajëna, Jesusbi si'acuare choini, yihuoguë cabi:

—Ro bain ta'yejeiye ëjacuabi bacua bain, bacua yo'je ëjacua, si'acuaní ai jëja guansejën ba'iyë. ⁴³Ja'nca ba'icuata'an, mësacua yua ja'nca guansema'ija'cua'ë. Mësacua jubë ba'iguëbi ëja bainguë ba'iyë yëtoca, më'ë gajecuaní conni cuiraguë ba'ijë'ën. ⁴⁴Ru'ru ba'iguë ba'iyë yëtoca, më'ë gajecua yo'o conguë ruinguë, si'acuare conni cuiraguë ba'ijë'ën. ⁴⁵Yë'ë'ga Bainguë'ru Raosi'quë'bi ba'iguë, yë'ëre conni cuiracuare cu'eguë raimaë'ë. Yequëcuaní cuirani conza caguë, bain zemosi'cua etoye ro'taguë, junni tonguë raisi'quë'ë yë'ë, yihuoguë cabi Jesús.

Jesús sana a Bartimeo el ciego

⁴⁶Ja'nca caní tonni, Jericó huë'e jobona ti'anni, baguëre concua naconi ganini, ja'an huë'e jobobi saiguëna, ai jai jubë bainbi baguëni conjëna, ñaco ëñama'iguë, Bartimeo hue'eguëbi ma'a yëruhuate ñu'iguë, curi senguë baji'i. Timeo mamaquë baji'i. ⁴⁷Ja'nca ba'iguëbi Jesús Nazareno raiyete achani ai jëja güiguë cabi:

—iJesús, mai ira taita David mamaquëbi ba'iguë'ru ba'iyë më'ë! iYë'ëni oire bani conjë'ën! güiguë cabi.

⁴⁸Güiguëna, bain hua'nabi baguëni bëinjën, Güima'ijë'ën, baguëni cahüë. Ja'nca cacuareta'an, baguë yua quë'rë se'e jëja güiguë cabi:

—iDavid mamaquë, yë'ëni oire bani conjë'ën! güiguë cabi.

⁴⁹Ja'nca caguëna, Jesusbi nëcajani, bain hua'nani:

—Baguëte choijë'ën, cabi.

Caguëna, bain hua'nabi ñaco ëñama'iguëte choini cahüë:

—Jëja bani huëijë'ën. Ëjaguëbi më'ëre choiji, cahüë.

⁵⁰Ja'nca cajëna, baguëbi yua baguë se canre tijoni senjoni, ja'nrebi besa huëni cha'caguë, Jesusna saji'i. ⁵¹Saiguëna, Jesusbi baguëni senni achabi:

—¿Më'ë guere yë'ëre senguë'ne? senni achabi.

Senni achaguëna, ñaco ëñama'iguëbi Jesusni:

—Ëjaguë, ñaco ëñañe yëyë yë'ë, sehuobi.

⁵²Sehuoguëna, Jesús cabi:

—Yua huajëguë saijë'ën. Yë'ëni si'a recoyo ro'taguë sëani, huajë raë'e më'ë, cabi.

Caguëna, baguë yua te'e jëana ëñani, Jesús naconi ma'aja'an te'e conni saji'i.

Jesús entra en Jerusalén

11 ¹Ja'nrëbi, Jerusalén huë'e jobona ti'an bi'rani, Betfagé, Betania, ja'an huë'e jo'borëan cueñe ba'ijën, Olivo cubë ca'ncores ba'ijën, Jesusbi baguëre concua samucuaire choini, ²coca cabi:

—Mësacua yua que huë'e jo'borëna saijë'ën. Burro bonsëguë yoni rëonsi'quë, yuta bain tuama'iguë ba'iguëna, ja'an hua'guëre tinjañë mësacua. Tinjani ja'nrëbi, baguëte jo'chini rajë'ën. ³Yequëcuabi ¿Mësacua guere yo'ojën ba burrote jo'chiye'ne? senni achatoca, mësacua yua bacuani ñaca sehuojë'ën: Mai Ëjaguëbi baguëte yëji. Jë'terë baguëte go'yaji, cajën sehuojë'ën, cabi Jesús.

⁴Caguëna, bacuabi sani ëñato, bain ba'i huë'e ma'a yëruhuate ba'iguëna, burro bonsë hua'guë yoni rëonsi'quë baji'i. Ba'iguëna, bacuabi baguëte jo'chihuë.

⁵Jo'chijëna, yequëcua baru ba'icuabi bacuani coca senni achahuë:

—¿Mësacua guere yo'ojën, burro hua'guëre jo'chiye'ne? senni achahuë.

⁶Senni achajëna, bacua yua Jesús quëase'e'ru güina'ru bacuani sehuohuë. Ja'nca sehuoni, bacuare se'e ënsema'ijëna, ba burro hua'guëte sahuë. ⁷Sani ja'nrëbi, Jesús ba'iruna ti'anni, bacua cañate burrona tëojëna, Jesusbi baguëna tuabi. ⁸Tuaguëna, ai jai jubë bainbi bacua cañate baguë sai ma'ana uanjëna, yequëcuabi ju'cahuëanre tëyoni, ma'ana uanhuë.

⁹Ai jai jubë bainbi ja'anrëna saijën, yo'jena saijën, ai bojora bojojën güihuë:

—iAi bojoreba bojoñuni! iMai ta'yejeiyereba Ëjaguë Riusu Raosi'quëbi maina ti'an raji'i! ¹⁰iMai ira taita ba'isi'quë David guansegüë ba'ise'e'ru quë'rë ta'yejeiye maini guansegüë congüë raji'i baguë! iRiusuni ai bojoreba bojojën bañuni! güijën cahuë.

¹¹Ja'nca güijën cajëna, Jesusbi Jerusalenna ti'anni, Riusu uja huë'ena cacabi. Cacani, si'a ca'ncoña ba'i ma'carëanre ëñani, ja'nrëbi, na'iguëna, baguëre concua si'a sara samucua naconi Betaniana sani caën'ë.

Jesús maldice la higuera sin fruto

¹²Canni ñatani, ja'nrëbi, Betaniabi saijëna, Jesusre aon gu'abi. ¹³Aon gu'aguëna, Jesusbi so'ona ëñato, higo sunquiñë ja'o sarisiñë baji'i. Ba'iguëna, bañëna sani uncue cu'eguëna, beobi. Higo ya'jirën yuta ti'anmaj'i. ¹⁴Ja'nrëbi, Jesús yua bañëre bëinguë cabi:

—Bainbi yua mè'è uncuere gare se'e uncueye beoye ba'ija'bè, cabi. Ja'nca caguëna, baguëre concuabi achahuë.

Jesús purifica el templo

¹⁵Ja'n'rëbi sani, bacuabi Jerusalenna ti'anhuë. Ti'anni, Jesusbi Riusu uja huë'ena cacani, bonse insicua, bonse cocua ba'ijëna, bacuare etoni sao bi'rabi. Curi sa'ñecua ba'ijëna, bacua mesañare bo'neni tantobi Jesús. Ju'ncubo insicua ba'ijëna, bacua ñu'i seihuëanre bo'neni tantobi. ¹⁶Yequëcuabi bacua bonse ma'carëanre Riusu huë'e sa'nahuëbi rë'rëjëna, Jesusbi ënsebi. ¹⁷Ja'n'rëbi, Jesusbi bain hua'nare coca yihuo bi'rabi:

—Riusu ira coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: “Yè'è huë'e yua si'a re'oto bain uja huë'e case'e'è.” Ja'nca cani jo'case'eta'an, mësacuabi ro jiancua gati huë'ere yè'è Taita huë'ere re'huahuë, bënguë cabi Jesús.

¹⁸Ja'nca caguëna, pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, bacuabi achani, baguëni bëinjën, Baguëni huani senjoñu cacuata'an, baguëni huani senjoñe huaji yëhuë, ai bain hua'nabi baguë ye'yose'ere ai bojojën achacuare sëani. ¹⁹Ja'n'rëbi na'i si'aguëna, Jesusbi ba huë'e jobobi saji'i.

La higuera sin fruto se seca

²⁰Sani ñataguëna, baguëre concua naconi se'e rani, ma'abi ganini ëñato, higo sunquiñë baji'i. Gare güeanni si'a sita ju'insiñë baji'i. ²¹Ja'nca ba'iguëna, Pedrobi yequë umuguse case'ere ro'tani, Jesusni cabi:

—Ëjaguë, ëñajë'ën. Më'ëbi ja'an sunquiñëna bënni senjoni jo'caguëna, yure hueanni ju'insiñë ba'iji, cabi.

²²Caguëna, Jesusbi sehuobi:

—Mësacua yua Riusuni si'a recoyo ro'tajën ba'ijë'ën. ²³Mësacuani ganreba yihuoguë quëayë yè'è. Mësacua huaji yëye beoye ba'ijën, Riusu ta'yejeiye yo'oye poreyete si'a recoyo ro'tajën ba'ijë'ën. Bainbi ja'nca recoyo ro'tajën ba'itoca, bacuabi que cubëna coca guansejën: “Ja'anse'ebi quëñëni, ja'anse'ebi jai ziayana tonni runi huesëjë'ën” ja'an cocare guansejëna, Riusubi ja'nca tonni rëoni huesoji. Bainbi Riusuni te'e ruiñe si'a recoyo ro'tatoca, Riusubi bacua ujase'e'ru güina'ru yo'oji. ²⁴Ja'nca sëani, mësacuani ganreba yihuoyë yè'è. Mësacuabi Riusuni coca senni achajën, Riusubi yè'è sensi ma'carë si'aye yè'ëna ëseye beoye insiji ro'tajën ba'itoca, Riusubi si'aye gare ëseye beoye mësacuana insiji. ²⁵Mësacuabi Riusuni ujjajën, mësacuani gu'aye yo'osi'cua banica, bacua gu'aye yo'ose'ere huanë yeye cajë'ën. Ja'nca catoca, mësacua Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguëbi mësacua gu'aye yo'ose'e'ga huanë yeye caji. ²⁶Mësacuabi ja'nca huanë yeye cama'itoca, mësacua Taita Riusu guënamë re'oto ba'iguëbi mësacua gu'aye yo'ose'ere gare huanë yema'iji, cabi Jesús.

La autoridad de Jesús

²⁷Cani ja'n'rëbi, baguëre concua naconi Jerusalenna sani ti'anhuë. Ti'anni, Jesusbi Riusu uja huë'ena cacani, si'a ca'ncoña ganiguëna, pairi

ējacua, ira coca ye'yocua, judío bain iracua, bacuabi Jesusna tëhuoni,
 28 baguëni coca senni achahuë:

—¿Më'è queaca ro'taguë, ënjo'ona rani, ëjaguë yo'oye'ru yo'oguë'ne?
 ¿Nebi më'ëre raore'ne? senni achahuë.

29 Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Yë'lë'ga yua mësacuani coca senni achayë. Senni achaguëna, mësacua
 te'e ruiñe sehuojë'n. Ja'nca sehuotoca, ja'nrebi, yë'lë Ëjaguë ba'iyete
 mësacuani quëayë yë'lë. 30 ¿Nebi Juanni bain bautizaye raore'ne? ¿Riusu
 raosi'quë, o ro bain raosi'quë baquë baguë? Mësa'cua te'e ruiñe sehuojë'n,
 cabi Jesús.

31 Caguëna, bacuabi sa'ñeña yahue senni acha bi'rahuë:

—Baguë senni achase'ere sehuoye ai huaji yaye'lë maire. Riusu raosi'quë
 baji'i sehuotoca, Jesusbi maini: “¿Mësa'cua guere yo'ojën, baguëni recoyo
 ro'tamate'ne?” cama'iguë. 32 Ja'nca ba'iguëna, “Bain raosi'quë baji'i” caye
 güeyë mai, sa'ñeña senni achajën baë'lë.

Bainre huaji yëcua sëani, Bain raosi'quë baji'i caye güehuë bacua. Si'a
 bainbi Juan ba'ise'ere te'e ruiñe ro'tajën, Riusu bainguë raosi'quë baji'i,
 ro'tajën baë'lë. 33 Ja'nca ro'tajën ba'ijëna, judío bain ëjacuabi huaji yëjën,
 Jesusni ñaca sehuohuë:

—Juan raose'ere huesëyë yëquëna, sehuohuë.

Ja'nca sehuojëna, Jesusbi bacuani cabi:

—Mësa'cubi ja'nca sehuotoca, yë'lë Ëjaguë ba'iyete mësacuani gare
 quëaye beoye ba'iyë yë'lë, cabi Jesús.

La parábola de los labradores malvados

12 1 Cani ja'nrebi, Jesús yua ye'yo cocabi bacuani caguë, ñaca
 yihuoguë quëabi:

—Yequë bainguëbi bisi ëye ziore tanbi. Tanni, tu'ahuëte baguë zio
 bonëjeiñe ta'ntani, ëye tumu ro'rohuëte gatabëna te'ntoni, ja'nrebi ëmë
 huë'ere gatabi nëcobi, ba zio ëñañete.

Ja'nca yo'oni tëjini, zio cuiracaicare choini, baguë ziore bacuana
 jo'cani, ja'nrebi yequë yijana saji'i. 2 Sani, ja'nrebi ëye tëarën ti'anguëna, zio
 ëjaguëbi baguëre yo'o conguëte choini, Èye tëase'ere injaijëlën caguë, baguë
 zio cuiracuana saobi. 3 Saoguëna, baguë yua sani ti'anguëna, bacuabi yua
 baguëte zeanni, huani, ro ëye beo hua'guëre saoni senjohuë. 4 Senjojëna,
 ëjaguëna go'iguëna, ëjaguëbi yequë yo'o conguëte choini, zio cuiracuana
 saobi. Saoguëna, baguëre'ga ai gu'aye yo'ohuë. Gatabi baguëni senjojën,
 baguë sinjobëna huajjën, baguëte saoni senjohuë. 5 Senjojëna, ëjaguëbi
 yequëre'ga bacuana saobi. Saoguëna, ba hua'guëre huani senjohuë. Huani
 senjojëna, ëjaguëbi yequëcuare'ga te'enate, te'enate saobi. Saoguëna, zio
 cuiracuabi yequëcuani gu'aye huaë'lë. Yequëcuani huani senjohuë.

⁶Ja'nca yo'ojëna, ja'nrebi, zio ëjaguëbi baguë zin ai yësi'quëre ro'tani, “Yë'ë zinre bacuana saotoca, baguëni te'le ruiñe ëñañë bacua” caguë, baguë zinre saobi. ⁷Ja'nca saoguëna, zio cuiracuabi baguëte ëñani, sa'ñeña coca cahuë: “Ëñajë'ën. Mai ëjaguë zinbi rai'te. Baguë taita bayete coni baja'guëre sëani rajjë'ën. Baguëni huani senjoñu. Ja'nca yo'otoca, baguë yija baja'yete coni baja'cua'ë mai” cahuë sa'ñeña. ⁸Ja'nca cani, baguëte zeanni, baguëte huani senjoni, baguë ga'nihuëte zio ca'ncona jo'cani senjohuë, yihuoguë quëabi Jesús.

⁹Quëani ja'nrebi, ba bain achacuani senni achabi:

—Ja'nca huani senjoñëna, ¿ba zio ëjaguë guere yo'oja'guë'ne? Baguë yua zio cuiracuana sani, bacuare huani senjoni, ja'nrebi, baguë ziore yua yequëcuana cuiraye jo'caja'guë'bi.

¹⁰Mësacua yua Riusu coca toyani jo'case'ere ëñajën, ¿ën cocare ëñamate'ne? Naca caji:

Riusubi baguë gatabëte jo'caguëna, ro bain yo'o concua huë'e yo'ocuabi ba gatabëte ëñani, Gu'aji cajën, babëte senjohuë.

Senjocuata'an, ba gatabëbi yua quë'rë ze'en gatabë re'huase'e baji'i.

¹¹Mai Ëjaguë Riusubi ja'nca re'huaguëna, maibi ai ëñajën rëinjën ba'iyë, caji Riusu coca, bacuani quëabi Jesús.

¹²Ja'nca quëani tonguëna, bacuabi Jesusni ai bëinjën, Baguë ye'yo cocabi yihuoguë, maire gu'aye caji cajën, baguëni preso zean ëaye ba'icuata'an, bainni ro huaji yëjën, baguëni preso zeanmaë'ë. Baguëte ro quëñëni saë'ë.

El asunto de los impuestos

¹³Ja'nrebi jë'te, judío ëja bainbi fariseo bain, Herodes gu'a gajecua, bacuare choini, coca guansehuë:

—Mësacua yua Jesusna sani, baguëni coquejën, coca senni achajë'ën. Huacha sehuoja'guë cajën, baguëni senni achajë'ën. Huacha sehuoguëna, ja'nrebi, baguëni preso zean güeseye poreyë mai, guansejën cahuë.

¹⁴Cajëna, bacuabi Jesusna sani, baguëni senni achajën cahuë:

—Ëjaguë, yëquë'nabi më'ë coca masiye ye'yose'ere achani te'le ruiñereba'ë ro'tajën ba'iyë. Ro bain ye'yojën ba'iyete achama'iguë, te'le ruiñe ye'yoguë'ë më'ë. Ëja bain ye'yose'e ba'ito'ga, më'ëbi bacua ye'yose'e'ru güina'ru ye'yoma'iguë'ë. Riusu ma'ana ganiñe se'gare te'le ruiñe ye'yoguë ba'iyë më'ë. Ja'nca sëani, më'ëni coca senni achaye yëyë yëquëna. Bain ta'yejeiye ëjaguëbi impuesto curi ro'iyë senguëna, ¿maibi baguëni ro'iyë baye? ¿Ro'iyë, o ro'ima'iñe'ne? Quëajë'ën yëquë'nate, senni achajën cahuë.

¹⁵Senni achajëna, Jesús yua bacua ro coque ëaye case'ere masibi. Ja'nca masini, bacuani sehuoguë cabi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, yë'ëni ro coquejën, yë'ëni zemo cocare senni achaye'ne? Curi so'corëte injajë'ën. Ëñaza, cabi.

¹⁶Caguëna, bacuabi inni rani ëñohuë. Ëñojëna, baguë yua bacuani senni achabi:

—¿Gue bainguë ziabi curi so'corëte sè'iguë'ne? ¿Gue mami hue'eguëbi sè'iguë'ne? senni achabi.

Senni achaguëna, bacuabi:

—Bain ta'yejeiye ëjaguë'bi sè'iji, sehuohuë.

¹⁷Ja'nca sehuojëna, Jesusbi bacuani yihuoguë cabi:

—Bain ta'yejeiye ëjaguë ba ma'carëan ba'itoca, bain ta'yejeiye ëjaguëna go'yaye insijën ba'ijë'ën. Riusu ba ma'carëan ba'itoca, Riusuna go'yaye insijë'ën, cabi.

Ja'nca caguë sehuoguëna, bacuabi ai quëquësi'cua achahuë.

La pregunta sobre la resurrección

¹⁸Ja'nrëbi, yequëcua, saduceo bain hue'ecuabi Jesusna ëñajën saë'ë. Ja'ancua yua, Bain ju'insi'cuabi gare go'ya raima'icua ba'iyë, ja'nca ye'yojën ba'iyë. Ja'nca ba'icuaabi Jesusna sani, baguëni coca senni achajën cahuë:

¹⁹—Ëjaguë, Moisés ira coca toyani jo'case'ere më'ëni senni achaye bayë yëquëna. Ën cocare maina toyani jo'cabi baguë: “Bainguëbi zin beoguë banica, ja'anguëbi junni huesëtoca, baguë yo'jeguëbi baguë rënjo jo'casi'core huejaye baji. Bagote huejani, baguë ma'yëre zinre cu'ecaiye baji baguë” toyani jo'cabi Moisés. ²⁰Ja'nca toyani jo'caguëna, yequë bain ba'ise'ere më'ëni quëaye bayë yëquëna. Ma'yëreba ba'iguëbi baguë yo'jecua, te'e ëntë sara te'ecua ba'ijën ba'nhuë. Ma'yëreba ba'iguëbi baguë rënjoni huejani, zin beoguëbi junni huesëguë ba'nji. ²¹Ja'nca junni huesëguëna, baguë yo'jeguë samu ba'iguëbi ba hua'jegoni huejani, baguë'ga güina'ru zin beoguëbi junni huesëguë ba'nji. Junni huesëguëna, samute ba'iguëbi güina'ru bagoni huejani, zin beoguëbi junni huesëguë ba'nji. ²²Si'a hua'na, te'e ëntë sara samucuabi ja'nca bagoni huejani, zin beocuabi junni huesëjën ba'nhuë. Ja'nca junni huesëjëna, ja'nrëbi, bago'ga junni huesëgo ba'nco. ²³Ja'nca junni huesësi'cuabi se'le go'ya raitoca, ¿bago yua jaroguë rënjo ba'ija'go'ne? Si'acua, te'e ëntë sara samucuabi bagoni basi'cua sëani, ¿më'ë guere quëaguë'ne? baguëni senni achani, baguë huacha sehuoja'ye ëjojën nëcahuë.

²⁴Ëjojën nëcajëna, Jesusbi bacuani sehuoguë cabi:

—Mësacua yua ai huacha ro'tajën ba'icua'ë. Riusu cocareba toyani jo'case'ere gare huesëjën ba'icua'ë. Riusu ta'yejeiye yo'o yo'oye poreyete gare huesëjën ba'icua'ë mësacua. ²⁵Bain junni tonsi'cuabi go'ya rajjën, sa'neña gare huejama'icua ba'iyë. Bacua romi zincuare yequëcuana huejaye gare jo'cama'icua ba'iyë. Riusu guënamë re'oto yo'o concua'ru ba'iyë bacua. ²⁶Yequë cocare'ga mësacuani yihuoye bayë yë'ë. Mësacua

yua Moisés toyani jo'casi pëbëte anconi, toa zëinsi sahua què'rona ëñani, bain ju'insi'cua go'ya raiyete ye'yejë'ën. Riusubi yua Moisesni ñaca quëabi: “Yë'ë yua què'rë ta'yejeiyereba Riusu ba'iguë'ë. Më'ë ira bain ba'isi'cua Abraham, Isaac, Jacob, ja'ancuabi yureña yë'ëni recoyo te'e zi'inni ba'icua'ë” quëabi Riusu. ²⁷Ja'nca quëasi'quë sëani, bain junni huesësi'cuabi Riusuni recoyo zi'ïne beoye ba'iyë. Bain huajëcua, junni tonni go'ya raisi'cua, ja'ancuabi Riusuni recoyo te'e zi'inni ba'icua'ë. Ja'nca ba'icua sëani, mësacuabi ai huachareba huacha ro'tajën ba'iyë, cabi Jesús.

El mandamiento más importante

²⁸Ja'nca caguëna, yequë, ira coca ye'yoguëbi Jesús coca yure ye'yose'ere achani, Ai re'oye masiye sehuobi caguë, Jesusni coca senni achabi:

—Riusu coca guanseni jo'case'ere cato, ¿Gue cocabi què'rë ta'yejeiye ba'i coca ba'iguë'ne? senni achabi.

²⁹Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Què'rë ta'yejeiye ba'i coca yua ëne ba'iji: “Achajë'ën, Israel bain. Mai Ëjaguë Riusubi yua gañaguë'bi ba'iji. Yequë ëjaguë beoji. ³⁰Ja'nca ba'iguëna, më'ë Ëjaguë Riusuni ai yëreba yëguë ba'ijë'ën. Më'ë recoyo, më'ë ro'taye, më'ë ba'iyë, ja'anbi më'ë porese'ëru si'a jëja baguëni ai yëreba yëguë ba'ijë'ën” maina guanseni jo'case'e ba'iji. Ja'an coca guanseni jo'case'e yua què'rë ta'yejeiye ba'i coca'ë cayë yë'ë. ³¹Yeque coca ai ta'yejeiye ba'i cocare'ga maina guanseni jo'case'e ba'iji. Ëne ba'iji: “Më'ë te'e bainni ai yëreba yëguë ba'ijë'ën. Më'ë ja'ansi'quë yëguë ba'iyë'ru më'ë te'e bainni ai yëreba yëguë ba'ijë'ën” guanseni jo'case'e ba'iji. Yeque guanseni jo'casi cocare cu'eto, què'rë ta'yejeiye ba'i coca beoji, cabi Jesús.

³²Caguëna, ba ira coca ye'yoguëbi Jesusni cabi:

—Ai masiye quëahuë më'ë, Ëjaguë. Te'e ruiñereba ba'iji më'ë coca ye'yose'e. Mai Ëjaguë Riusu yua gaña Ëjaguë'bi ba'iji. Yequë ëjaguë beoji. Ja'anre caguë, te'e ruiñe quëahuë më'ë. ³³Mai Ëjaguë Riusuni ai yëreba yëjën, mai recoyo, mai ro'taye, mai ba'iyë, ja'anbi mai porese'ëru si'a jëja baguëni ai yëreba yëjën bañuni. Mai te'e bainre'ga ja'ansi'cua yëye'ru ai yëreba yëjën bañuni. Ja'nca yëjën ba'itoca, Riusubi si'a mai misabëna ëoni insiye, ja'anna bojoye'ru què'rë ta'yejeiye bojoguë ëñaji maire, cabi baguë.

³⁴Caguëna, ja'nrebi, Jesús yua baguë case'ere achani cabi:

—Te'e ruiñe masiye sehuohuë më'ë. Ja'nca yëguë ba'itoca, Riusu ba'i jobona ti'añe ba'ija'guë'ë më'ë, cabi Jesús.

Ja'nca caguëna, ja'nrebi, bain hua'nabi Jesusni se'e coca senni achaye gare huaji yëhuë.

¿De quién descende el Mesías?

³⁵Ja'nrëbi, Jesusbi Riusu uja huë'ere ba'iguë, bainre coca ye'yoguë cabi: —Ira coca ye'yocuabi Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, Cristo hue'eguëte bainni quëajën, Mai ira taita David, ro baguë mamaquë se'ga ba'iji Cristo, quëajën, ro huacha ro'tajën ba'iyë. ³⁶Riusu Espíritubi Davidni ro'ta güeseguëna, Davidbi ñaca cani jo'cabi:

Riusubi yë'ë Ëjaguëni cabi:

“Yë'ë jëja ca'ncona bëani, më'ë je'lo carajei ñësebë tëca ba'ijj'ën” cani jo'cabi.

³⁷Ja'nca cani jo'caguëna, Cristo raosi'quëre baguë mamaquë caye poremaj'i, baguëte Ëjaguë casi'quë sëani, ye'yoguë cabi Jesús.

Ja'nca caguëna, bain hua'na ai jai jubë ba'icuabi baguëni ai bojojën achahuë.

Jesús acusa a los maestros de la ley

³⁸Ja'nrëbi, Jesusbi se'e ye'yoguë, ñaca cabi:

—Ira coca ye'yocuabi coca ye'yojënna, mësacua yua ëñare bajën, bacuare achamajën ba'ijj'ën. Ëja bain ba'iyë se'ga ëñoñe yëyë bacua. Zoa can re'lo canre sayani, si'aruanna ëño ëaye ba'ijj'ën ganiñë bacua. Bainbi re'oye achoye saludajënna, ai acha ëaji bacuare. ³⁹Bain ñë'ca huë'ëñana sani, ëja bain bëaruan se'gare cu'ejj'ën ba'iyë. Aon fiestana sani, quë'rë re'oruan se'gare cu'eni bëayë bacua. ⁴⁰Ja'nca ba'icuata'an, hua'je hua'nani ro coquejën, bacua huë'ëñare ro tëteni bayë. Riusuni zoe coca ujajën, Bain ëñaja'bë caye se'ga ba'ijj'ën, ro coqueyë. Ja'nca yo'ojënna, Riusubi bacuani quë'rë ta'yejeiye bënni senjoja'guë'bi, cabi Jesús.

La ofrenda de la viuda pobre

⁴¹Ja'nrëbi jë'te, Jesusbi Riusu huë'e curi gajongu ba'iruna sani, ca'ncorëna bëani ëñato, bain hua'nabi bacua curire Riusuna insijj'ën, gajonguna ayajën ba'ë'ë. Yequëcua curi ëjacuabi ai ta'yejeiye ai curire ayajën insihuë. ⁴²Ja'nca insijj'ënna, ja'nrëbi, hua'je hua'go bonse beo hua'gobi rani, samu curi so'corëan, te'e centavo ro'irëan, ja'an se'gare ayago insigo. ⁴³Insigona, Jesusbi baguëre concuare choini, bacuani cabi:

—Mësacuan ganreba quëayë yë'ë. Ja'an hua'je hua'go bonse beo hua'gobi bago curire Riusuna insigo, si'a bain insiye'ru quë'rë ta'yejeiye insigo bago.

⁴⁴Bacuabi al'ta curire bajën, ro bacua jëhuase'e se'gare ayajën insiyë. Bagoca bonse beo hua'gobi bago gaña so'corëanre insini si'ago, cabi Jesús.

Jesús anuncia que el templo será destruido

13 ¹Ja'nrëbi, Jesusbi Riusu huë'ebi eta bi'raguëna, baguëte congüë te'eguëbi baguëni cabi:

—iËjaguë, ëñajë'ën! iËn huë'e ai re'o huë'e bëaji! iAi re'o gatabi re'huase'e ba'iji! bojoguë cabi.

²Caguëna, Jesús sehuoguë cabi:

—Më'ëbi ën huë'eña jai huë'eñare ëñaguë, yë'ë quëayete te'e ruiñe achajë'ën. Si'a huë'eñare ëñaguë, yë'ë quëayete te'e ruiñe achajë'ën. Si'a huë'eña yua ñañoni taonsi huë'eña ba'ija'guë'bi. Gare te'e gatabë tuiye beoye ba'ija'guë'bi, cabi Jesús.

Señales antes del fin

³Caní ja'nrëbi, Olivo casi cubë, Riusu huë'e ca'ncorëte ba'iguëna, bacuabi mëni bëahuë. Bëani ja'nrëbi, Pedro, Santiago, Juan, Andrés, bacuabi Jesusni tëhuo rani, baguëni yahue senni achahuë:

4—¿Riusu huë'e quejeito tanni huesëguë'ne? ¿Më'ë coca yure quëase'e'ru ba'ija'ye queaca masiye poreye'ne yëquëna? senni achahuë.

⁵Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Mësacua ëñare bajë'ën. Yequëcuabi mësacuani ro coquema'iñe cajën, mësacua ëñare bajë'ën. ⁶Bainre coquecua ai jai jubë ba'icua'bi rani, “Riusu Raosi'quëreba'ë yë'ë. Ba Cristo'ë yë'ë” cajën, ro coquejën ba'ija'cua'ë.

⁷Mësacua yua si'aruan guerra huayete achajën, quëquëye beoye ba'ijë'ën. Bain guerra huaja'ye yuara cuencuese'e ba'iguëna, ën yija carajeirën yuta ti'anma'iji. ⁸Bain jubëan yua sa'ñeña ai guerra huani ai yo'oja'cua'ë. Si'aruan yija ñu'cueye, aon gu'ana ju'iñe, ja'anna ai yo'ojën, yuta quë'rë se'e ai yo'ojën ba'ija'cua'ë.

⁹Mësacuaca ai ëñare bajë'ën. Yequëcuabi mësacuare preso zeanni, ëja bain ñë'casiruanna nëconi, mësacuare gu'aye caju'cua'ë. Mësacuare bain ñë'ca huë'eñana sani, mësacuani gu'aye huaija'cua'ë. Mësacua yua yë'ë cocare quëani achocuare sëani, ëja bain ba'iruan, ta'yejeiye ëjacua ba'iruan, ja'anruanna mësacuare rërëni sani nëcojëna, mësacuabi nëceni coca sehuojën ba'ija'cua'ë. Ja'nca nëceni sehuojën, yë'ë ba'iyete bacuani te'e ruiñe quëani achoye poreja'cua'ë mësacua. ¹⁰Ën yija carajeirën ti'anguëna, ru'ru si'a joboña bainbi Riusu cocarebare achaye bayë. ¹¹Mësacuare preso zeanni nëcojëna, mësacua coca sehuoja'yete ru'ru ro'tamajën, huaji yëye beoye ba'ijë'ën. Mësacua sehuorën ti'anguëna, Riusubi mësacua coca sehuoja'yete quëaji. Mësacua se'gabi sehuo cocare ro'tama'ija'cua'ë. Riusu Espiritubi mësacuani quëaguëna, ja'an cocare sehuoja'cua'ë mësacua. ¹²Ën yija carajeirën ti'anguëna, bainbi bacua yo'jecuani preso zeanni bacuare huani senjo güeseyë. Pë'caguë sanhuë'ga bacua zin hua'nare preso zeanni huani senjoja'cua'ë. Yequëcua'ga bacua pë'caguë sanhuëre preso zeanni huani senjo güeseja'cua'ë. ¹³Mësacua yua yë'ë bainrebare sëani, si'a bainbi mësacuani ai je'o ëñaja'cua'ë. Je'o

ëñaja'cuata'an, yè'ëni si'a recoyo jo'caye beoye ro'tajën ba'ijj'ën. Ja'nca ro'tatoca, carajeirën ti'anguëna, Riusubi mësucuanì tëani baja'guè'bi.

¹⁴Riusu bainguë ja'anrë raosi'quë Daniel hue'eguë, ja'anguëbi carajeirën ba'ija'guë, ba gu'aye ñu'ñujei güeseni si'aja'guë, ja'anguëte cani toyani jo'cabi. Ro bainbi ja'anguëte inni sani, Riusu bain në'ca huè'ena nëconi baja'cua'ë. Èn cocare ëñacuabi te'e ruiñe ye'yeni masija'bë cayë. Ja'nca nëconi bajëna, Judea yija ba'icuabi yua cu re'otona sani gati'ja'bë.

¹⁵Yequëcua bacua huè'e ëmëje'en ba'irute banica, bacua huè'e bonsere injën gajema'ija'bë. ¹⁶Yequëcua huè'e jobo ca'ncoña ba'icua, ziore ba'icua banica, bacua cañate injën go'ima'ija'bë. ¹⁷Romi hua'na zinbë ba'icua, zin chuchajën ba'icua, ja'ancua banica, ibacuare ai ta'yejeiye ai yo'ojën ba'ija'cua'ë! ¡Chao hua'na! ¹⁸Bacua sani gati'ja'rën ti'anguëna, Sësërën ba'ima'ija'ñe cajën, Riusuni uajën ba'ijj'ën. ¹⁹Ja'an umuguseña ti'anguëna, bainbi ai ta'yejeiye ai yo'ojën ba'ija'cua'ë. Bainbi si'a Riusu re'huanì jo'casi umuguseña ai yo'ojën ba'ise'eru què'rë ta'yejeiye ai yo'ojën ba'ija'cua'ë. ²⁰Ja'nca ai yo'ojën ba'ijjënna, mai Èjaguë Riusubi, Zoe ai yo'oma'iñe caji. Cama'itoca, si'a bainbi gare huesëni si'are'ahuë. Riusu bainreba cuencuesi'cuani ai yëguë sëani, bainbi zoe ai yo'oma'iñë.

²¹Ja'an umuguseña ti'anguëna, yequëcuabi mësucuanì coque ëaye yo'ojën ba'ija'cua'ë. Bacua coca, “Èñajj'ën. Querëte ba'iji” o “Èñajj'ën. Cristobi ënjo'onre ba'iji” ja'anre catoca, bacuani achamajën ba'ijj'ën.

²²Jai jubë bain, Cristo'ë yè'ë, cacua, Riusu raosi'quë'ë yè'ë cacua, ja'ancuabi rani, bainni ro coquejën, Riusu ta'yejeiye masini ëñoñe'ru ëñojën, Riusu bain cuencuesi'cuare'ga coquejën ba'ija'cua'ë. ²³Ja'nca coquejën ba'ija'cuabi raijënna, yè'ëbi mësucuanì ru'ru quëaguëna, bacua coca coqueja'yete ëñare bajën, achamajën ba'ijj'ën.

El regreso del Hijo del hombre

²⁴Ja'an umuguseña ti'anguëna, bainbi ai yo'ojën carajeijënna, ja'n'rëbi, ënsëguëbi gare na'ini huesëja'guë'bi. Nañaguë'ga gare se'e miamal'ija'guë'bi. ²⁵Ma'choco hua'i'ga guënamë re'otobi tonni huesëjën ba'ija'cua'ë. Guënamë re'oto si'a re'otobi ai jëja ñu'cujaja'guë'bi. ²⁶Ja'n'rëbi, pico re'otona ëñato, yè'ë, Bainguë'ru Raosi'quëbi ai ta'yejeiye ba'iguë, ai go'sijeie ba'iguë, yijana gaje meni ëñoja'guë'ë yè'ë. ²⁷Gaje meni ëñoni yua yè'ë guënamë re'oto yo'o con hua'nani coca guansegüë caja'guë'ë: “Mësacua si'a yija ca'ncoña, si'a guënamë ca'ncoña, si'aruanna sani, yè'ë bainreba cuencuesi'cuare në'coni rajj'ën” guansegüë caja'guë'ë yè'ë.

²⁸Mësacua yua higo sunquiñë ja'o sariyete ëñani ye'yej'ën. Ja'añëbi juinja cabëanbi irani, ja'n'rëbi ja'o sari bi'raji. Sari bi'raguëna, mësucuabi ëñani, Ènsërëmbi ti'anji cajën ba'iyë. ²⁹Yè'ë coca yure case'ere'ga ro'tajën, ja'an ba'ija'yete ti'anguëna, güina'ru, mësucua yua, Carajei umuguseña

ti'anbi cajën, ja'anre masijën ba'ijë'ën, te'e jëana ti'anja'ñe sëani.

³⁰Mësacuanì ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Yureña bainbi yuta junni huesëma'ijëna, yë'ë coca case'oru si'aye ru'ru ba'ija'guë'bi. ³¹Guënamë re'oto, yija re'oto, ja'anbi gare carajeiguëta'an, yë'ë cocareba canì jo'case'ebi yua carajeiye beoye ba'ija'guë'bi.

³²Ja'an umuguse ba'ija'ye, ja'an hora ba'ija'ye, ja'anre senni achatoca, bainbi gare huesëjën ba'iyë. Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'na'ga gare huesëjën ba'iyë. Yë'ë'ga, Riusu Zin ba'iguëca gare huesëguë ba'iyë. Taita Riusu se'gabi masiji.

³³Ja'nca ba'iguëna, mësacuaca ëñajën ba'ijën, Riusuni jo'caye beoye ujjajën ba'ijë'ën. Ba joë ba'irën ti'anja'ñe huesëcua sëani, ja'nca ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. ³⁴Bainguë so'o yijana saiyete ro'tani ye'yejë'ën. Ru'ru, baguëre yo'o concuare choini, baguë huë'ere cuiracaiye guanseni, si'acuani bacua yo'ore guanseni, ja'nрэbi baguë huë'e anto sa'ro cuiraguëni, Yë'ë raiyete ai ëñaguë ëjoguë ba'ijë'ën canì, ja'nрэbi bacuare jo'canì saiji. ³⁵Mësacua'ga güina'ru ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. Ba huë'e cuiracuabi bacua ëjaguë rajja'yete huesëyë. Mësacua'ga yë'ë ti'an rajja'rënre huesëyë. Ënsëguë ruajairën, ñami jobo, cura yu'irën, zijeirën, ¿quejeito ti'an raiguë'ne? cajën, mësacuabi huesëyë. ³⁶Yequerë cainsi hua'nabi yë'ë ti'an rajja'rën ëñamajën ba'itoca, yë'ëbi te'e jëana ti'an rani, mësacuare ëñani bojoma'iñë. ³⁷Mësacuanì yihuoye'ru si'a bainni yihuoreba yihuoguë cayë yë'ë: Yë'ë ti'an rajja'rënre ëñajën ëjojën ba'ijë'ën, yihuoguë canì jo'cabi Jesús.

Conspiración para arrestar a Jesús

14 ¹Ja'nрэbi, judío bain pascua umuguse, bacua aon huo'coma'ise'e aiñe, ja'an umuguse yuta samu umuguseña carabi. Pairi ëja bain, ira coca ye'yocua naconi ñë'canì, Jesusni yahue preso zeañu cajën, Baguëni huani senjoñu cajën baë'ë. ²Ja'nca ba'icuabi sa'ñeña cahuë:

—Fiesta ta'yejei umuguse ba'itoca, baguëni preso zeañe porema'iñë. Zeantoca, bain hua'nabi ai jai jubë ba'ijën, yequerë maire coca huajën ënsema'iñe, cahuë.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

³Yureca, Jesusbi Betania huë'e jobore baji'i. Simón hue'eguë, ira ca'mi raure junni huajë raisi'quë, baguë huë'ere baji'i Jesús. Ja'nca ba'iguëbi aon ainguë ñu'iguëna, romigobi ti'ango. Ma'ña re'co, nardo casi re'co alabastro gata ro'rohuëna rago. Ai roji'i ba re'co. Ja'anre rani, ja'nрэbi, ro'rohuëte hua'huani, ba re'core Jesús sinjobëna jañuni tongo. ⁴Jañuni tongona, yequëcua barute ñu'icuabi bëinjën ëñahuë. Bëinjën ëñacuabi sa'ñeña coca cahuë:

—¿Queaca ro'tago bago, ba ma'ña re'core ro jañuni tonni huesogo'ne? Ai gu'aye yo'ogo bago. ⁵Ba re'core bendietoca, samute cien denario so'core coní, bonse beo hua'nana ro insiye porere'ahuë, sa'ñeña cajën, bagoni bëinjën ëñahuë.

⁶Bëinjën ëñajëna, Jesusbi cabi:

—Mësacua yua bago yëse'e yo'ogona, ënseye cama'ijë'n. Ma'ña re'core yë'ëna jañuni tongo, ai re'oye yo'ogo bago. ⁷Bonse beo hua'nare cato, mësacua naconi si'arën ba'ijëna, mësacua yëse'eru bacuani re'oye yo'oye poreyë. Yë'ëca mësacua naconi zoe ba'ima'iñë ënjo'on. ⁸Ja'nca ba'iguëna, ëncobi bago porese'eru yë'ëni re'oye yo'ogo. Yë'ë junni tanja'ñete ro'tago, yë'ë ga'nihuëte ma'ña re'cobi ru'ru re'huago. ⁹Mësacuani ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Yë'ë bainbi Riusu cocarebare si'aruanna quëani acojën, ëncó ba'iyete gare huanë yema'iñe cajën, bago yure yo'ose'ere'ga quëani acojën ba'ija'cua'ë, cabi Jesús.

Judas tradiciona a Jesús

¹⁰Ja'nрэби, Judas Iscariote hue'eguë, Jesusre concua jubë ba'iguëbi, yua pairi ëja bainna sani, Jesusre mësacuana preso insijaza caguë, bacua naconi coca senni achabi. ¹¹Senni achaguëna, bacuabi, Curire më'ëna ro'iyë cajën, baguë senni achase'ere bojohuë. Ja'nca bojojëna, Judasbi sani, Jesusre insini senjoñete re'huajaza caguë bajli'i.

La Cena del Señor

¹²Ja'nрэби, judío bainbi, Aon huo'coma'ise'ere aiñu cajën, ja'an fiesta umugusebi ti'anguëna, bacua pascua aonre re'hua bi'rahuë. Oveja jo'yare huani, Riusubi yi'eni bojoja'guë cajën, ja'an hua'ire boye ro'tahuë. Ja'nca ro'tajën yo'ojëna, Jesusre concuabi baguëni senni achahuë:

—¿Mai pascua aon aiñe jarona sani re'huaye'ne yëquëna? senni achahuë.

¹³Senni achajëna, baguë yua samucua baguëre concuare choini, bacuani guansegüë cabi:

—Mësacua yua huë'e jobona saijë'n. Sani ti'anjëna, ocobë cuanguëbi mësacuani tëhuoja'guë'bi. Tëhuoguëna, baguë naconi saijë'n. ¹⁴Baguë ba'i huë'ena cacaguëna, mësacua yua ba huë'e ëjaguëni ñaca quëajë'n: “Mai ëjaguëbi më'ëni coca senni achaguë raobi: ¿Jaro sonohuëna cacani, yë'ëre concua naconi pascua aonre aiñe'ne yë'ë?” Ja'an cocare ba huë'e ëjaguëni senni achajë'n. ¹⁵Senni achajëna, ja'nрэби, baguë yua mësacuare samu ba'i huë'ena mëani, ëmëje'en ba'i sonohuë jai sonohuëte mësacuani ëñoja'guë'bi. Ja'nca ëñoguëna, mësacua ja'anruna cacani, mai pascua aonre re'huajë'n, guansegüë cabi Jesús.

¹⁶Caguëna, baguëre concua saosi'cuabi huë'e jobona sani ti'anjëna, Jesús quëase'eru güina'ru bajli'i. Ba'iguëna, ba huë'e sonohuëna cacani, bacua pascua aonre re'huahuë.

¹⁷Re'huajëna, ja'nrëbi, na'i si'aguëna, Jesusbi baguëre concua si'a sara samucua naconi ti'anni, ¹⁸bëani, ba aonre ain bi'rani, bacuani coca quëa bi'rabi:

—Mësacua ni ganreba quëayë yë'ë. Mësacua jubë ba'iguëbi, yë'ë naconi te'e aonre ainguë ñu'iguëbi, ja'anguëbi yua yë'ëni ro coqueguë, yë'ëre yequëcuana preso insini senjoja'guë'bi, quëabi.

¹⁹Ja'nca quëaguëna, bacuabi ai sa'ntijën, te'ena, te'ena baguëna cueonni, baguëni senni acha bi'rahuë:

—¿Yë'ë'ye? ¿Yë'ë'ye? ¿Yë'ëbi ba'ija'guë'ye? baguëni senni acha bi'rahuë.

²⁰Senni achajëna, bacuani sheuobi:

—Mësacua jubë si'a sara samucua ba'i jubë ba'iguë, yë'ë naconi te'e guëna re'ahuana aon ainguë, ja'anguëbi yë'ëre insini senjoja'guë'bi.

²¹Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, yë'ë yua Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëbi junni toñe ba'ija'ye quëaji. Ja'nca quëase'eta'an, yë'ëre insini senjoja'guëte ai bëiñe cani jo'case'e ba'iji. iBaguë bënni senjoja'ñete ro'tato, chao hua'guë ai yo'oja'guë'bi! Baguë të'ya raise'e beonica, quë'rë re'oye ba'ire'abi baguëre, sheuoguë cabi Jesús.

²²Ja'nrëbi, bacua aonre ainjëna, Jesusbi ba jo'jo aonbëte inni, Riusuni ujuguë, Surupa cabi. Cani ja'nrëbi, aonbëte jë'yeni, baguëre concuana huo'hueni, bacuani cabi:

—Mësacua coni ainjë'ën. Yë'ë ga'nihuë'ë, cabi.

²³Cani ja'nrëbi, baguë uncu ro'rohuëte inni, se'e Riusuni ujuguë, Surupa cani, ja'nrëbi ba uncu ro'rohuëte bacuana insini, si'acuabi coni uncuhuë. ²⁴Uncujëna, bacuani cabi:

—Yë'ë zie meni tonse'e'ë. Ai jai jubë bain gu'a juchana zemosi'cuare tëani baza caguë, bainni mame coca jia'noni jo'caja'guë'ë yë'ë. Ja'an ro'ire yë'ë zie yua meni tonse'e ba'ija'guë'bi. ²⁵Yureca, mësacua ni te'e ruiñe quëayë: Bisi ëye gonore gare se'e uncuma'iñë yë'ë ënjo'on. Riusu ba'i jobona ti'anni, ja'nrëbi ba mame gono re'huase'ere uncuni bojoja'guë'ë yë'ë, cabi Jesús.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

²⁶Caguëna, ja'nrëbi, Riusuni bojojën gantani, bacuabi yua Olivo casi cubëna saë'ë. ²⁷Sani, Jesusbi bacuani quëabi:

—Yure ñami, mësacua si'acuabi, yë'ëre gu'a güeye ro'tajëna, yë'ëre ro jo'cani senjoñë. Riusu coca toyani jo'case'e'ru güina'ru yo'oyë mësacua. Ën coca toyani jo'case'e ba'iguëna, mësacua achajë'ën: “Oveja ëjaguëni huani senjojëna, oveja jo'ya hua'nabi ro gatini saiyë” toyani jo'case'e ba'iji. ²⁸Ja'nca huani senjosi'quë ba'ija'guëbi yua go'ya raija'guë'ë yë'ë. Go'ya rani ja'nrëbi, Galilea yijana mësacua ru'runa sani, mësacua re'huase'ere tēhuoja'guë'ë yë'ë, cabi Jesús.

29 Caguëna, ja'nrebi, Pedrobi baguëni cabi:

—Si'acuabi mël'ëre gu'a güeni jo'cani senjocuata'an, yël'ëca bañë, cabi.

30 Caguëna, Jesús yua baguëni cabi:

—Mël'ëni ganreba quëayë yël'ë. Yure ñami, curabi yuta samu ba'iyë yu'ima'iguëna, mël'ëbi samute ba'iyë yël'ëre huesëye caja'guë'lë mël'ë, cabi.

31 Caguëna, Pedrobi si'a jëja shehuoguë cabi:

—Ja'nca yo'oma'ija'guë'lë yël'ë. Mël'ë naconi te'e junni tonza ru'ru, cabi. Caguëna, si'acuabi Jesusni güina'ru cahuë.

Jesús ora en Getsemaní

32 Ja'nrebi jël'te, jo'ya re'ohuë, Getsemaní casiruna ti'anjënna, Jesusbi baguëre concuani cabi:

—Mësacua yua ënjo'ona bëani ëjojël'ën. Yël'ë ujaguë saiye, cabi.

33 Cani ja'nrebi, Pedro, Santiago, Juan, bacuare quërë so'orë sabi. Ja'nca saguëbi recoyo ai sa'ntireba sa'ntiguë, ai yo'oguë baji'i. 34 Ja'nca ba'iguëbi bacuani cabi:

—Ai recoyo sa'ntiye huanoji yël'ëre. Junni toñë'ru ba'iji yël'ëre. Ja'nca ba'iguëna, mësacua yua ënjo'ona bëani, ëñajën ëjojën ba'ijël'ën, cabi.

35 Cani ja'nrebi, se'erë quëñëni, yijana gugurini rëanni, Riusuni senreba senji'i:

—Taita, mël'ëbi porenica, yël'ë ai yo'oni junni tonja'ñe jëayete yël'ëre ëñojël'ën. 36 Yël'ë Taita, mël'ëbi si'aye yo'oye poreyë. Yël'ë ai yo'oja'ye yurera ti'anguëna, mël'ëbi yël'ëre tëaye poreyë. Ja'nca poreguëta'an, ro yël'ë yëse'e se'gare yo'oma'ijël'ën. Mël'ë yëse'e yo'ojël'ën, ujaguë senji'i Jesús.

37 Senni ja'nrebi, baguë concuare jo'casiruna go'ini ëñato, cainsi hua'na uën'lë. Ja'nca uijënna, Jesusbi Pedroni bëinguë cabi:

—Simón, ¿mël'ë guere yo'oguë cainguë'ne? ¿Rëño ñë'serë se'ga huajëguë ëjoye poremaquë? 38 Zupaibi coquema'ija'guë cajën, ëñajën uajën ba'ijël'ën. Mësacua recoyo jëja bacuata'an, mësacua ga'nihuëte pa'npaye se'ga ba'iji, cabi Jesús.

39 Cani ja'nrebi, se'e ujaza caguë quëñëbi. Quëñëni, baguë ja'anrë ujase'ru güina'ru ujabi. 40 Ujani, ja'nrebi se'e go'ini ëñato, baguëre concua ai ëo canni ju'incua sëani, yua se'e cainsi hua'na uën'lë. Ja'nca uincuabi sëtani, Jesusni coca shehuoye ro'tamajën ba'ël'ë. 41 Ba'ijënna, Jesusbi se'e ujaguë sani, ja'nrebi se'e go'ini, bacuani cabi:

—¿Mësacua yua zoe canni huajëye ro'taye? Yureca, re'oji. Yël'ë, Bainguë'ru Raosi'quëreba ba'iguëte preso zeañe ti'anbi. Yureca, yequëcuabi yël'ëre preso zeanni, yël'ëre gu'a bainna insini senjoja'cua'lë. 42 Ja'nca sëani, huëijël'ën. Saiñu. Yël'ëre insini senjoja'guëbi yuara ti'anji, cabi Jesús.

Arrestan a Jesús

⁴³Ja'nca caguë, baguëre concuani yuta coca cani tējima'iguëna, Judas hue'eguëbi ti'anbi. Jesusre concua si'a sara samucua ba'i jubë ba'iguëbi baji'i. Ja'anguëbi yua yequëcua naconi ai jai jubë bain guerra hua hua'tiña, bain huai cabëan, ja'anre bajën, Jesusni zeanjën raë'ë. Pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, judío bain ira ëjacua, bacuabi raojënna, raë'ë. ⁴⁴Ja'nca raijënna, Judasbi Jesusre insini senjoñe ro'taguë, yua ba bainni ru'ru ën cocare quëasi'quë baji'i:

—Jesús ba'iruna ti'anni, baguëni muchaguë saludayë yë'ë. Ja'nca saludaguëna, ja'anguëni zeanni bajën, ëñajën ba'ijën, baguëte preso sajë'ën, quëasi'quë baji'i Judas.

⁴⁵Ja'nca quëasi'quëbi Jesús ba'iruna ti'anni, Jesusni tēhuoni saludaguë cabi:

—¿Ba'iguë më'ë, Èjaguë? cani, ja'nrëbi baguëni muchabi.

⁴⁶Ja'nca muchaguëna, ja'nrëbi, Jesusre preso zeanni sahuë.

⁴⁷Sajënna, ja'ansirën, Jesús naconi ba'iguëbi baguë guerra hua hua'tire rutani, pairi ta'yejeiye ëjaguë yo'o conguëni huani, baguë ganjorote cue'reni tonbi. ⁴⁸Ja'nrëbi, Jesús yua baguëte zeancuani cabi:

—Mësacua yua guerra hua hua'tiñare bajën, bain huai cabëanre bajën, ¿queaca ro'tajën, jiansi'quë ba'iguëreta'an, yë'ëni yahue preso zeanjën rate'ne? ⁴⁹Mësacua naconi si'a umuguseña Riusu uja huë'ere baë'ë yë'ë. Ja'nca ba'iguëbi mësacuani coca ye'yoguë ba'iguëna, mësacuabi yë'ëre gare preso zeanmajën baë'ë ja'anrë. Ja'nca ba'ise'eta'an, Riusubi baguë coca toyani jo'case'e'ru yë'ëre preso zeañe ënsema'iji, cabi Jesús.

⁵⁰Caguëna, baguëre concuabi baguëte jo'cani senjoni, ro gatini saë'ë.

⁵¹Ja'nrëbi yequë, bonsëguëbi Jesús naconi te'e saiguëbi baji'i. Ga'ne can se'gare ju'iguëna, Jesús zeansi'cuabi bonsëguëte zeanjënna, ⁵²baguë canre jo'cani senjoni, can beohuë gatini saji'i.

Jesús ante la Junta Suprema

⁵³Ja'nrëbi, preso zeansi'cuabi Jesusre sani, pairi ta'yejeiye ëjaguë ba'iruna nëcohuë. Nëcojënna, pairi ëjacua, judío bain ira ëjacua, ira coca ye'yocua, bacuabi në'cahuë. ⁵⁴Pedro'ga Jesusre so'orë be'teguë, yua pairi ta'yejeiye ëjaguë huë'e yija tēca ti'anbi. Ti'anni, soldado hua'na naconi bëani, bacua toana cuin bi'rabi.

⁵⁵Cuin bi'raguëna, pairi ëjacua, si'a ëja bain në'casi'cua naconi, bacuabi Jesusre huani senjoñe cañu cajën, baguë gu'aye yo'ose'ere cu'ejën ba'icuata'an, baguëte gu'aye caye ti'anmaë'ë. ⁵⁶Yequëcuabi ro coquejën, baguë gu'aye yo'ose'ere tinja cajën, bacua yua te'e camaë'ë. ⁵⁷Yequëcua'ga nëceni, baguë yo'oguë ba'ise'ere coquejën quëahuë:

58—Baguëbi gu'aye caguëna, yëquënabi achahuë: “Riusu uja huë'e, bain yo'osi huë'ere taonni senjoja'guë'ë yë'ë. Taonni senjoni ja'nrëbi, samute umuguseñabi yequë huë'e, bain yo'oma'isi huë'ere yo'oja'guë'ë yë'ë” cabi baguë, coquejën quëahuë.

59Ja'nca quëacua'ga gare te'e quëamaë'ë.

60Ja'nrëbi, pairi ta'yejeiye ëjaguëbi bacua jobona nëceni, Jesusni senni achabi:

—¿Gare sehuoye beoye ba'iguë më'ë? Bacuabi më'ë gu'aye yo'ose'ere quëajëna, ¿më'ë guere yo'oguë sehuoma'iguë'ne? senni achabi.

61Senni achaguëna, Jesús gare caye beoye nëcabi. Gare sehuoye beoye baji'i. Ja'nca ba'iguëna, pairi ta'yejeiye ëjaguëbi baguëni se'e senni achabi:

—¿Më'ë yua ba Cristo Raosi'quë'guë? ¿Mai Ëjaguë Riusu Zin'guë më'ë? senni achabi.

62Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Ja'nca ba'iguë'ë yë'ë. Mai ta'yejeiyereba Ëjaguë Riusubi baguë Bainguë'ru Raoja'guëre yë'ëre re'huani raoguëna, baguë jëja ca'ncona bëani ba'ija'guë'ë yë'ë. Pico re'otobi gaje meni raija'guë'ë yë'ë. Ja'nca ba'iguëna, mësacuabi yë'ëre ëñaja'cua'ë, sehuoguë cabi Jesús.

63Ja'nca caguëna, pairi ta'yejeiye ëjaguëbi bëinreba bëinguë, baguë cañate ye'reguë cabi:

—iYua baguë gu'a jucha quëacuare se'e cu'ema'ina'a! 64Baguëbi yure gu'aye caguëna, mësacua achahuë. Riusuni gu'aye casi'quëre sëani, ¿mësacua gue si'nseyete caye'ne? senni achaguë cabi.

Caguëna, si'a jubëbi baguëni huani senjo güeseñu cahuë.

65Cajëna, yequëcuabi baguëre go tutuni, ja'nrëbi, baguë ziare canbi huenni ta'pini, baguëni cuehuë. Ja'nca cuejën, baguëni jayajën cahuë:

—¿Nebi më'ëni cuere'ne? Masiye ëñajë'ën, cahuë.

Soldado hua'na'ga Riusu huë'ere ëñacuabi baguë ziare cuejën huaë'ë.

Pedro niega conocer a Jesús

66Ja'nrëbi, Pedro yua huë'e yijare ba'iguë, toa ba'irute cuinguë ñu'iguëna, pairi ta'yejeiye ëjaguëre yo'o concua jubë ba'igobi ti'anni, 67baguëni ëñani, coca cago:

—Më'ë'ga Jesús Nazarenote te'e consi'quë baë'ë, cago bago.

68Cagona, Pedrobi sehuobi:

—Banhuë. Baguëte gare huesëguë'ë yë'ë. Më'ëbi coca cagona, baguëre gare ëñama'iguë'ë yë'ë, sehuobi.

Ja'nca sehuoni, bain caca sa'ro tëca quëñëni gatiguëna, ja'nrëbi curabi yuji'i. 69Yu'iguëna, ja'nrëbi, ba yo'o congobi Pedroni se'e ëñani, baru ba'icuanu coca quëa bi'rago:

—Jesús Nazareno te'e consi'quë'bi. Baguëreba'bi, quëago.

⁷⁰Quëagona, Pedrobi se'e huesëye sehuobi. Ja'nrebi jë'te, baru ba'icuabi Pedroni se'e cahuë:

—Aito. Jesús consi'quë ba'ë'ë mè'ë. Galilea bain coca caye'ru cayë mè'ë, cahuë.

⁷¹Cajëna, Pedrobi ai jëja sehuobi:

—Banhuë. Yë'ëbi te'e ruiñe cama'itoca, yë'ëre huaij'ë'n. Mësacuabi ba banguëte cajëna, baguëte gare huesëguë'ë yë'ë, sehuobi.

⁷²Sehuoguëna, ja'ansirën curabi samu ba'ie yuji'i. Yu'iguëna, Pedrobi Jesús coca case'ere ro'tabi: “Curabi yuta samu ba'ie yu'ima'iguëna, mè'ëbi samute ba'ie yë'ëre huesëye caja'guë'ë.” Ja'an coca case'ere ro'tani, si'a recoyo oi bi'rabi.

Jesús ante Pilato

15 ¹Ja'nrebi ñataguëna, pairi ëjacua, judío bain ira ëjacua, ira coca ye'yocua, si'a ëja bainbi ñë'cani, Jesús yua preso gueonsi'quë ba'iguëna, baguëte bain ta'yejeiye ëjaguë Pilato hue'eguëna sani nëcohuë.

²Nëcojëna, Pilatobi baguëni senni achabi:

—¿Më'ë yua judío bain quë'rë ta'yejeiye ëjaguë'guë? senni achabi.

Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Më'ëbi ja'nca caguëna, ja'nca ba'iguë'ë yë'ë, sehuobi.

³Ja'nrebi, pairi ëja bainbi ai ta'yejeiye Jesusre gu'aye cani jëhuahuë.

⁴Cani jëhuajëna, Pilatobi baguëni se'e senni achabi:

—Bacuabi mè'ëre ai ta'yejeiye gu'aye cajëna, ¿më'ë guere yo'oguë, sehuoma'iguë'ne? senni achabi.

⁵Senni achaguëna, Jesús yua gare caye beoye sehuomaji'i.

Sehuoma'iguëna, Pilatobi gue ro'taye beoye ëñabi.

Jesús es sentenciado a muerte

⁶Yua ja'an fiesta umuguseña ba'iguëna, Pilatobi si'a tëcahuëan preso zeansi'quë, bain sensi'quë, te'eguëte etoguë baji'i. ⁷Yure tëcahuë, guerra huañu caguë, bain huani senjosi'quë Barrabás hue'eguë yua preso zeansi'quë baji'i. ⁸Yureca, bain jubëbi Pilatoni, Më'ë yo'oguë ba'ise'e'ru yurera yo'ojë'n cajën, te' preso zeansi'quëre tijoni etojë'n sen'ë.

⁹Senjëna, Pilatobi bacuani senni achabi:

—¿Judío bain quë'rë ta'yejeiye ëjaguë, ja'anguëte tijoni etoye seña mësacua? senni achabi.

¹⁰Pairi ëjacua yua baguëte ro bëinjën insise'ere masiguëbi bacuani ja'nca senni achabi. ¹¹Ja'nca senni achaguëna, pairi ëjacuabi bainni tin ro'ta güesejën, Barrabás tijoni etoye señu bainre ca bi'rahuë. ¹²Ca bi'rajëna, Pilatobi bainni senni achabi:

—Ja'nca tijoni etoye sentoca, ¿mësacua quë'rë ta'yejeiye ëjaguë, judío bain ëjaguë casi'quë, ja'anguëni guere yo'oye'ne yë'ë? senni achabi.

¹³Senni achaguëna, si'a jëja güijën sehuohuë:

—iBaguëte crusu sa'cahuëna quenni reojë'n! sehuohuë.

¹⁴Sehuojënna, Pilatobi bacuani se'e senni achabi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën baguëre caye'ne? ¿Gue gu'a jucha yo'oguë baquë'ne baguë? senni achabi.

Ja'nca senni achaguëreta'an, bain jubëbi quë'rë jëja güijën sehuohuë:

—Baguëte crusu sa'cahuëna quenni reojë'n, güijën sehuohuë.

¹⁵Ja'nca güijën sehuojënna, Pilatobi, Bainbi bëinma'ïne caguë, bacua yëse'e'ru yo'obi. Barrabasre tijoni etoni, ja'n'rëbi, Jesusre si'nseye guanseni, baguëte quenni reoja'cuana jo'cabi.

¹⁶Ja'nca jo'caguëna, soldado hua'nabi baguëte güenaro huë'e yijana sani, bacua soldado gaje concua si'acuare choë'ë. ¹⁷Choini ja'n'rëbi, bajacu can, ëja bain canre inni baguëna sayahuë. Sayani, miu ga'hua marote tëonni, baguë sinjobëna tëohuë. ¹⁸Ja'nca yo'oni ja'n'rëbi, baguëni jayajën saludajën güihuë:

—iCarajeiye beoye huajëni ba'ijë'n, judío bain quë'rë ta'yejeiye ëjaguë! güijën cahuë.

¹⁹Ja'nca cajën, baguë sinjobëna tëcabëbi huajën, baguëre go tutujën, baguëni gugurini rëanjën, ai jayajën yo'ohuë. ²⁰Ja'nca jayani tëjini, baguë bajacu canre rutani, baguë cañate baguëna sayahuë. Sayani ja'n'rëbi, baguëte crusu sa'cahuëna quenni reojën sahuë.

Jesús es crucificado

²¹Sajënna, ja'n'rëbi, Cirene bainguë Simón hue'eguë, Alejandro, Rufo, bacua taita ba'iguëbi yua zio re'otona saisi'quëbi raji'i. Raiguëna, soldado hua'nabi baguëte tëhuoni rantoni, Jesús crusu sa'cahuëte cuanni sajë'n guansehuë.

²²Guanseni ja'n'rëbi, Jesusre sani, Gólgota casiru, sinjo gu'anbë casiru, ja'an cubëna ti'anhuë. ²³Ti'anni ja'n'rëbi, gu'a jo'cha mirra ma'ña naconi ja'mese'ere inni, Jesusni rurajënna, uncumaji'i. ²⁴Ja'n'rëbi, baguëte crusu sa'cahuëna quenni reohuë. Reoni, soldado hua'nabi, Baguë cañate coni baja'cuare masiñu cajën, gata toyasira'carëanre sa'ñeña senjojën ëñahuë.

²⁵Baguëte quenni reosirënre cato, ënsëguëbi las nueve'ru sëji'i.

²⁶Quenni reoni, ja'n'rëbi, baguë gu'a jucha yo'ose'ere ro'tani, ën cocare toyani, ba crusuna së'ohuë: “Judío bain quë'rë ta'yejeiye ëjaguë'bi ba'iji” toyani së'ohuë. ²⁷Yequëcuare'ga bonsere tëtëjën huaiqua samucuaré Jesús naconi bacua crusu sa'cahuëanna reohuë. Yequëre Jesús jëja ca'ncona reohuë. Yequëre Jesús ari ca'ncona reohuë. ²⁸Ja'nca reojënna, Riusu ira coca zoe toyani jo'case'e'ru güina'ru bajji'i: “Gu'a bain naconi cuencuesi'quë ba'ija'guë'bi” toyani jo'case'e ba'iguëna, bacuabi Jesusni güina'ru yo'ohuë.

²⁹Ja'n'rëbi, bain hua'na ca'n'corë ganijën saicuabi Jesusni bëinsi ziaña ëñajën, baguëni bain ëyëjën cahuë:

—iBa! Më'ëbi ro ro'taguë casi'quë'ë. Riusu uja huë'ere taonni si'ani, ja'n'rëbi samute umuguseña mame huë'e yo'oja'guë'ë yë'ë casi'quë sëani, ³⁰yurera'rë ja'ansi'quë jëajë'ën. Crusu sa'cahuëbi gajejë'ën, bëinjën cahuë.

³¹Cajëna, pairi ëja bain, ira coca ye'yocua, bacua'ga Jesusni jayajën, sa'ñëña coca cajën ba'ë'ë:

—Yequëcuabi ai yo'ojëna, bacua jëayete ënoguë bajil'i baguë. Ja'nca ënoguëta'an, ja'ansi'quëbi jëaye gare porema'iji baguë. ³²Baguë yua Riusu Raosi'quëreba, ba Cristo hue'eguë, Israel bain quë'rë ta'yëjeiye Ejaguë, ja'anguëbi ba'itoca, yurera'rë baguë crusu sa'cahuëbi tijini gajeja'guë. Tijini gajetoca, baguëni si'a recoyo ro'tayë mai, sa'ñëña cajën ba'ë'ë.

Cajën ba'ijëna, baguë ca'n'corëan reosi'cua'ga baguëni te'e jayajën cahuë.

Muerte de Jesús

³³Ja'n'rëbi, mënera së'iguëna, si'a re'oto beoru na'i si'abi. Samute hora ba'iye tëca zijei re'oto se'ga bajil'i. ³⁴Ba'iguëna, ja'n'rëbi, ënsëguëbi las tres'ru së'iguëna, Jesusbi si'a jëja coca güini achobi:

—Eloi, Eloi ðlama sabactani? güini achobi. Bain cocabi cato: Taita Riusu, Taita Riusu, ðmë'ë queaca ro'taguë, yë'ëre jo'cani senjoguë'ne? güini achobi Jesús.

³⁵Güini achoguëna, yequëcua baru ba'icuabi achani, sa'ñëña cahuë:

—Achajë'ën. Riusu ira bainguë raosi'quë Elías hue'eguëte choiji baguë, cahuë.

³⁶Cani, bacua jubë ba'iguëbi besa hua'guë sani, sayabëte inni, sënje jo'chana ja'njeni, tëcabëbi jëoni, Jesusna mëani, baguëni rurani, baguë bainni cabi:

—Yua ëjojën bañuni. Yequërë Elíasbi rani, baguëte tijoni gachoma'iguë cajën, ëjoni ëñañu, cabi.

³⁷Caguëna, ja'n'rëbi, Jesusbi ai jëja güini achoni, ja'n'rëbi junni reabi. ³⁸Junni reaguëna, ja'ansirën Riusu uja huë'e sa'nahuë reosi canbi samu të'ntëña ba'iye ja'anse'e yua joboraja'an ye'rebi. Ëmëje'en ca'ncobi yijacua ca'nco tëca ye'rebi. ³⁹Jesusbi güini achoni, junni reaguëna, soldado ëjaguëbi nëcaguë ëñani, ja'n'rëbi coca cabi:

—Riusu Zinreba bajil'i baguë, cabi.

⁴⁰Romi hua'na'ga so'orëbi ëñajën nëcahuë. Yeco María Magdalena baco'ë. Yeco María, Santiago bë'jeguë, José, bacua mamá baco'ë. Salome'ga baco'ë. ⁴¹Ja'ncuabi yua Jesús Galilea ba'isirën baguëte te'e conjën, cuirajën ba'ë'ë. Yequë romi hua'na'ga ai jai jubë Jesús naconi Jerusalenna raisi'cuabi baguëni ëñajën nëcahuë.

Jesús es sepultado

⁴²Ja'nrebi na'iguëna, yo'o yo'oma'i umuguse ja'anrë ba'i umuguse sëani, bain yo'o yo'oma'iñe re'huaye baji'i. ⁴³Ja'nca ba'iguëna, Arimatea huë'e jobo bainguë José hue'eguëbi Pilatona sani, Jesús ga'nihuëre senji'i. Judío ëja bain jubë ba'iguëbi ba'iguëna, si'a bainbi baguëni ai ruiñe ëñajën baë'ë. Ja'anguë yua Riisu ba'i jobo ti'an rajja'yete ëñaguë ëjoguë ba'iguëbi yua jëja recoyo re'huaní, Pilatona sani, Jesús ga'nihuëre senji'i. ⁴⁴Senguëna, Pilatobi, ¿Yure'ne junqué baguë? senni achani, ja'nrebi, baguë soldado ëjaguëte choini, Jesús ju'inse'ere senni achabi. ⁴⁵Senni achaguëna, soldado ëjaguëbi, Yua ju'insi'quë ba'iji baguë, sehuobi. Ja'nca sehuoguëna, Pilatobi Jesús ga'nihuëte Josena insiye guansebi. ⁴⁶Guanseguëna, Josebi re'o can pojei canre coní, Jesús ga'nihuëte gachoni, ba canbi ganobi. Ganoni ja'nrebi, bain tan goje gata të'ntëbana te'ntose'e ba'iguëna, baguëte sani, ba gojena uanni, ja'nrebi, jai gatabëbi bonani, ba gojere ta'pibi. ⁴⁷Ja'nca uanni ta'piguëna, María Magdalena, yeco María José mamá, bacuabi ëñahuë.

La resurrección de Jesús

16 ¹Ja'nrebi, yo'o yo'oma'i umuguse si'aguëna, María Magdalena, María Santiago mamá, Salomé, bacuabi, Jesús ga'nihuëte ma'ña so'onjën saiñu cajën, ma'ñare cohuë. ²Coni ja'nrebi, semana ja'anrë ba'i umuguse ñataguëna, zijeirën ba'iguëna, bacuabi Jesús tansiruna saë'ë. ³Saijën, sa'ñeña cahuë:
—Ba gatabëbi tansi gojena ta'pisibë ba'iguëna, ¿nebi maire bonani otacaija'cua'ne? cahuë.

⁴Cani ja'nrebi, ti'anni ëñato, ba gatabë ai jaibë ba'iguëreta'an, yua otani quëñoose'e baji'i. ⁵Ja'nca ba'iguëna, bacuabi ba tansi gojena cacani ëñato, bonsëguëbi jëja ca'ncore ñuji'i. Zoa can pojei canre ju'iguë baji'i. Ja'nca ba'iguëna, romi hua'nabi gue ro'taye beoye ëñajën quëquëhuë. ⁶Quëquëjënna, bonsëguëbi bacuani cabi:

—Mësacua quëquëma'ijë'ën. Mësacuabi Jesús Nazareno crusu sa'cahuëna quenni reosi'quëre cu'ejënna, ënjo'on beoji baguë. Yua go'ya rani saji'i. Baguëre uansirute ëñani masijë'ën. ⁷Yureca, mësacua sani, Jesusre concua, Pedro sanhuëni quëajaijë'ën: “Jesusbi mësacua ru'ru, Galilea yijana saji'i. Ja'nca saquëna, mësacua yua ja'anruna baguëte tëhuojën sajië'ën. Mësacuabi baguë quëase'e'ru, ja'anruna baguëte tëhuoni ëñaja'cua'ë” quëajë'ën, bonsëguëbi quëani achobi.

⁸Quëani achoguëna, romi hua'nabi ai quëquëreba quëquëjën, tansi gojebi besa etani sani gatihüë. Huaji yëjën ba'icuabi yequëcuaní gue quëaye beoye saë'ë.

Jesús se aparece a María Magdalena

⁹Yureca, semana ja'anrë umuguse ñataguëna, Jesusbi go'ya rani, María Magdalenana ru'ru gaje meni ëñobi. Ja'ango yua te'e ëntë sara samu gu'a

huati hua'li cacasi'co ba'ligo ba'nco. Ja'nca ba'isi'co ba'ligona, Jesusbi ba huati hua'ire etoni saoguë ba'nji. Ja'nca ba'iguëbi yureca bagona gaje meni ëñobi. ¹⁰Ëñoguëna, ja'nreëbi, bago yua, baguëre conjën ganisi'cua ai sa'ntijën ota oijën ba'ijëna, bacuana sani quëago. ¹¹Jesusbi go'ya rajil'i. Baguëni ëñahuë yë'ë, quëagona, bacuabi bago cocare achani, Te'e ruiñe cama'inë më'ë, cahuë.

Jesús se aparece a dos de sus discípulos

¹²Ja'nreëbi jë'te, Jesusbi baguëre concua samucua zio re'otona ganijën ba'ijëna, tin re'huasi'quë'ru gaje meni, bacuani ëñobi. ¹³Ëñoguëna, bacuabi sani, yequë bacuare conjën gajecuana quëaja'ë. Quëajajëna, bacua cocare'ga achani Te'e ruiñe cama'inë më'sacua, cahuë.

El encargo de Jesús a los apóstoles

¹⁴Ja'nreëbi jë'te, Jesusre concua si'a sara te'ecuabi aon ainjën ñu'ijëna, Jesusbi bacuana gaje meni ëñobi. Ëñoni, baguëni te'e ruiñe ro'tama'isi'cua, recoyo ro'taye güesi'cua, ja'an ba'isi'cuare sëani, bacuani bëinguë cabi. Baguë go'ya raise'ere ëñasi'cuani te'e ruiñe recoyo ro'taye güecuare sëani, bacuani bëinguë cabi. ¹⁵Ja'nca cani, ja'nreëbi bacua yo'ore guanseni jo'cabi:

—Më'sacua yua si'a yija re'otona sani, si'a bainni Riusu cocarebare quëani achojën ba'ijë'ën. ¹⁶Ba cocarebare si'a recoyo ro'tajën ba'icua, ja'ancuare tëani baja'guë'ë yë'ë. Ba cocarebare ro'taye güecuare ai ta'yejeiye bënni senjoja'guë'ë yë'ë. ¹⁷Ba cocarebare si'a recoyo ro'tajën ba'icuar masiye yëtoca, ën cocare ëñani, bacuare masijë'ën: Yë'ë ta'yejeiye ba'iyete cajën, gu'a huati hua'ire etoni saoye poreyë. Tin cocare caye ye'yema'icuata'an, te'e jëana ba cocare caye poreyë. ¹⁸Aña hua'nare zeantoca, ãña hua'nabi bacuani ja'si yo'oma'inë. Eore uncutoca, gare ja'siye beoye ba'iyë. Yë'ëni si'a recoyo ro'tajën ba'icuabi bacua ëntë sarañabi rau ju'incuar pa'róni huachoye poreyë. Ja'anre ëñani, yë'ëni si'a recoyo ro'tajën ba'icuar masijë'ën, guanseni jo'cabi Jesús.

Jesús sube al cielo

¹⁹Ja'nca guanseni jo'cani tëjiguëna, Riusubi baguëte guënamë re'otona mëabi. Mëaguëna, Riusu jëja ca'ncona bëani bajil'i. ²⁰Ba'iguëna, ja'nreëbi, bacuabi sani, Riusu cocarebare si'a re'oto bainni quëani achoja'ë. Quëani achojajëna, mai Ëjaguë Jesusbi bacuani conguë bajil'i. Bacuabi ba cocarebare quëani achojajëna, Jesusbi ai ta'yejeiye yo'ore yo'oni ëñoguë, baguë cocareba te'e ruin cocareba ba'iyete si'a bainni masi güeseguë bajil'i. Ja'nca raë'ë. Amén.